

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tiina Kokko

HUUMAUSAINEIDEN KÄYTTÖRIKOL-
LISUUS SUOMESSA JA UUDET HUU-
MEILMIÖT

Liiketalous ja matkailu
2012

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Tiina Kokko
Opinnäytetyön nimi	Huumausaineiden käyttöriskollisuus Suomessa ja uudet huumeilmiöt
Vuosi	2012
Kieli	suomi
Sivumäärä	49 + 1 liite
Ohjaaja	Marjo Nyström

Tutkimus käsitteli huumausaineen käyttöriskollisuutta Suomessa sekä viime vuonna ajankohtaiseksi tulleita uusia huumeilmiöitä eli ns. designhuumeita. Halusin antaa kuvan siitä, kuinka paljon huumausaineen käyttöriskoksia Suomessa tehdään ja millaisia seuraamuksia niistä tuomitaan. Lisäksi halusin selvittää käytetyimpiä huumausaineita sekä designhuumeiden yleisyyttä ja niiden mukanaan tuomia ongelmia.

Teoriaosuuteni perustuu lähinnä kirjallisuuteen, hallituksen esityksiin ja lakeihin. Empirian toteutin tilastoja tutkimalla, haastattelemalla poliisia sekä tutkimalla Pohjanmaan käräjäoikeuden tuomioasiakirjoja.

Tutkimukseni mukaan huumausaineen käyttöriskokset olivat lisääntyneet huomattavasti vuodesta 2001 lähtien. Huumausaineista käytetyimpiä olivat kannabistuotteet, amfetamiini sekä huumelääkkeet. Seuraamuksista melko yleisiä olivat rangaistusmääräysmenettelyssä sakottaminen sekä käräjäoikeuden antamissa tuomioissa päiväsakko, tosin pelkkien käyttöriskosten seuraamuksia oli vaikea arvioida koska niihin liittyi lähes aina jokin oheisrikos, yleensä rattijuopumus tai liikenneturvallisuuden vaarantaminen. Tutkimuksen mukaan myös ”laillisina huumeina” myytävät designhuumeet ja niiden tilaaminen internetistä olivat yleistyneet nopeasti, minkä vuoksi Suomessa onkin muutettu huumausainelakia kaksi kertaa.

ABSTRACT

Author	Tiina Kokko
Title	Unlawful Use of Drugs in Finland and New Trends in Drugs
Year	2012
Language	Finnish
Pages	49 + 1 Appendices
Name of Supervisor	Marjo Nyström

This thesis studied the unlawful use of drugs in Finland and especially the so called design drugs, which have become topical during the last few years. The aim was to explain how common the use of drugs is in Finland and what kinds of sanctions are given for these crimes. Another aim was to study what the most common drugs are, the commonness of design drugs and what kind of problems design drugs have caused.

The theory is mainly based on literature, government proposals and laws. The empirical study was made by studying statistics, interviewing police officers and by studying sentences given by the District Court of Pohjanmaa.

Based on the research drug offences have increased considerably since 2001. The most common drugs were cannabis, amphetamine and medicines. The most common sanctions were fines imposed by the police and fines given by the court. However, it was not easy to research sentences of drug offences because there were almost always some other crimes involved, usually motoring offences. The study also showed that design drugs, which are sold as “legal drugs”, have increased in number in Finland, and ordering them over the internet has become quite common. After the appearance of these new trends two changes have been made in the Narcotics Act.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	8
1.1	Työn tavoite	8
1.2	Työn rajaus.....	9
1.3	Tutkimusmenetelmät.....	9
2	HUUMAUSAINERIKOLLISUUDEN HISTORIAA.....	10
3	HUUMAUSAINEET	11
3.1	Yleisimpiä huumausaineita Suomessa.....	11
3.1.1	Kannabis.....	11
3.1.2	Stimulantit eli piristävät huumausaineet	12
3.1.3	Opiaatit.....	12
3.1.4	Hallusinogeenit	13
3.1.5	Huumausaineiksi luokiteltavat lääkkeet.....	14
3.2	Eri huumausaineiden yleisyys Suomessa.....	14
4	KÄYTTÄJÄTYYPIT	17
5	HUUMAUSAINEEN KÄYTTÖRIKOS.....	19
5.1	Huumausaineen käyttäminen	19
5.2	Vähäisen määrän hallussapitäminen tai hankkimisen yrittäminen	20
5.3	Huumausaineen käyttörikokset Suomessa.....	21
5.3.1	Käyttörikokset paikkakunnittain	23
5.3.2	Käyttörikoksista epäillyt iän mukaan.....	23
6	SEURAAMUKSET HUUMAUSAINEEN KÄYTTÖRIKOKSISSA.....	25
6.1	Syyttämättäjättäminen.....	26
6.1.1	Puhuttelu	27
6.1.2	Hoitoonohjaaminen	27
6.2	Rangaistusmääräysmenettely	27
6.3	Päiväsakko	28
6.4	Ehdollinen vankeus ja ehdoton vankeus	29
6.5	Menettämisseuraamus.....	29

	4
6.6 Yhteinen rangaistus.....	30
6.7 Yhdyskuntapalvelu	30
7 POHJANMAAN KÄRÄJÄOIKEUDESSA KÄSITELLYT HUUMAUSSAINEEN KÄYTTÖRIKOKSET	32
8 UUDET HUUMEILMIÖT	35
8.1 Designhuumeet eli muuntohuumeet	35
8.2 Designhuumeet Suomessa ja muualla Euroopassa	35
8.3 Huumaussaineet Internetissä	37
8.4 Muutoksia huumaussainelakiin	38
8.4.1 MDPV huumaussaineeksi.....	40
8.4.2 Uusien aineiden määrittely huumaussaineiksi kansallisella tasolla	
41	
8.5 Muita designhuumeiden aiheuttamia ongelmia	43
9 LOPPUPÄÄTELMÄT	44
LÄHTEET.....	47

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Poliisin ja tullin takavarikoimat huumausaineet (kg) vuonna 2010. s. 15

Kuvio 2. Tullin ja poliisin vuonna 2010 takavarikoima ekstaasi ja LSD sekä niiden vaihtoehtoina toimivat muuntohuumeet. s. 15

Kuvio 3. Poliisin tietoon tulleet huumausaineen käyttörikokset Suomessa vuosina 2001-2011. s. 22

Kuvio 4. Huumausaineen käyttörikokset paikkakunnittain vuonna 2011. s. 23

Kuvio 5. Vuonna 2011 huumausaineen käyttörikoksista epäilty iän mukaan. s. 24

Kuvio 6. Syyttämättäjättämispäätökset ja rangaistusvaatimukset v. 2008-2011. s. 25

Kuvio 7. Yleisimmät oheisrikokset huumausaineen käyttörikoksissa. s. 33

Kuvio 8. Pohjanmaan käräjäoikeudessa vuoden 2010 huumausaineen käyttörikoksista annetut tuomiot (kpl). s. 34

Taulukko 1. Tullin takavarikoimia designhuumeita vuonna 2010. s. 36

LIITELUETTELO

LIITE 1. Pohjanmaan käräjäoikeudessa vuonna 2010 vireille tulleet huumaussai-
neen käyttörikokset

TEKSTISSÄ KÄYTETYT LYHENTEET

HE	Hallituksen esitys
KKO	Korkein oikeus
LaVM	Lakivaliokunnan mietintö

1 JOHDANTO

Tutkimukseni tehdään osana Vaasan ammattikorkeakoulun liiketalouden koulutusta, oikeushallinnon suuntautumisvaihtoehdossa. Mietin pitkään mikä olisi sekä itseäni kiinnostava että tarpeeksi ajankohtainen aihe, joka pitäisi mielenkiintoani pitkään yllä. Lopulta päädyin tutkimaan huumausainerikollisuutta sekä uusia huumeilmiöitä, koska aihe on tullut ajankohtaiseksi viime vuosina Suomeen ilmaantuneiden ns. designhuumeiden eli muuntohuumeiden myötä. Huumausaineet ja niiden käyttö ovat vahingollisia sekä yksilöllisesti että yhteiskunnallisesti, joten aihe on mielestäni tärkeä myös yleisestä näkökulmasta.

Huumeiden käytöstä aiheutuu vahinkoa sekä käyttäjälle itselleen että koko yhteiskunnalle. Huumeista aiheutuvia terveydellisiä ongelmia ovat esimerkiksi vakavat suonensisäiseen käyttöön liittyvät tartuntataudit kuten hepatiitti ja HIV. Huumeiden käyttö saattaa myös aiheuttaa ennenaikaisen kuoleman tai yliannostuskuoleman. Lisäksi huumeet voivat aiheuttaa käyttäjilleen sosiaalisia haittoja sekä ihmissuhdeongelmia. (Suomen huumestrategia 1997)

Huumeiden ongelmakäytöstä aiheutuu vahinkoa ja kustannuksia myös yhteiskunnalle. Kustannuksia syntyy esimerkiksi rikoskontrolli- ja valvontamenoista sekä sosiaalihuollon menosta, kuten päihdehuollosta ja lastensuojelusta. Huumeet saattavat myös aiheuttaa tehottomuutta opiskelussa sekä työssä, mikä näkyy tuotantomenetyksinä. Lisäksi huumeisiin liittyvät omaisuusvahingot, esimerkiksi rikokset ja onnettomuudet, aiheuttavat vahinkoa yhteiskunnalle. (Suomen huumestrategia 1997)

1.1 Työn tavoite

Opinnäytetyöni tarkoituksena on tutkia huumausaineiden käyttöä ja käyttörakollisuutta sekä Suomessa esiintyviä uusia huumeilmiöitä. Työn tavoitteena on antaa lukijalle kattava kuva siitä, kuinka paljon ja millaisia huumausaineita Suomessa esiintyy sekä millainen rikollisuustilanne Suomessa on huumausaineen käyttörikkosten osalta. Tarkoitukseni on myös selvittää, millaisia oheisrikoksia käyttörikkosiin liittyy ja millainen rangaistuskäytäntö käyttörikkoksissa on. Designhuu-

meiden osalta aion selvittää niiden yleisyyttä Suomessa sekä sitä, mitä ongelmia ne ovat tuoneet mukanaan.

1.2 Työn rajaus

Huumausainerikollisuus pitää sisällään huumausainerikokset eri tekomuotoineen, huumausaineen käyttörikokset sekä huumausainerikoksen edistämisen ja valmistelun. Se on siis käsitteenä erittäin laaja, joten rajaan työni huumausaineen käyttörikoksiin ja sen eri tekemuotoihin eli käyttöön, hallussapitoon sekä hankkimisen yrittämiseen. Lisäksi haluan ottaa tutkimukseeni mukaan designhuumeet niiden ajankohtaisuuden vuoksi.

1.3 Tutkimusmenetelmät

Teoriaosassa keskityn kuvaamaan eri huumausaineiden ominaisuuksia, huumeiden käyttäjätyyppejä sekä sitä, millaisia rangaistusseuraamuksia huumausaineen käyttörikoksilla lain mukaan on. Lähteinäni käytän pääasiassa kirjallisuutta, internetlähteitä, lainvalmistelutöitä sekä huumausainerikollisuutta säänteleviä lakeja eli lähinnä huumausainelakia ja rikoslain 50 lukua.

Empirian toteutan tilastoja sekä erilaisia raportteja ja julkaisuja tutkimalla. Aion myös käydä tekemässä haastattelun Pohjanmaan poliisilaitoksella, ja lisäksi tutkin Pohjanmaan käräjäoikeudessa käsiteltyjä huumausaineen käyttörikoksia. Niistä selvitän rikoksen tekotavan, kyseessä olleen huumausaineen, mahdolliset oheisrikokset sekä teosta määrätyn rangaistuksen. Empiriaosan tavoitteena on siis selvittää yleisimmin esiintyviä huumausaineita, uusia huumeilmiöitä ja niiden aiheuttamia ongelmia ja lakimuutoksia, huumausaineen käyttörikosten määrää Suomessa ja niiden yleisimpiä tekemuotoja sekä sitä, millaisia rangaistuksia näistä rikoksista todellisuudessa määrätään.

2 HUUMAUSAINERIKOLLISUUDEN HISTORIAA

Suomessa on tavattu pieni määrä huumeiden, lähinnä opiaattien, väärinkäyttäjiä jo 1930-luvulla. Tuolloin käyttäjät kuuluivat lähinnä yläluokkaan ja käytetyin aine oli morfiini. Huumeiden käyttäjät lisääntyivät selvästi sodan aikana ja sitä seuravina vuosina, ja samalla käyttäjien sosiaalisessa taustassa tapahtui muutoksia. 1940- ja 1950-luvuilla kaksi kolmasosaa narkomaaneista kuului työväenluokkaan ja heillä oli usein rikollinen tausta. Tuolloin myös heroiinin käyttö lisääntyi. Sodan jälkeen narkomaaneja oli lukumäärältään paljon, mutta 1950-luvulla lukumäärä väheni. (Hakkarainen 1992, 23)

1960-luvulla Suomen huumetilanteessa tapahtui muutos. Kannabis, LSD ja muut psykedeeliset aineet sekä niiden kokeilu ja käyttö yleistyivät ensin muusikkojen ja opiskelijoiden, mutta myöhemmin myös muun nuorison keskuudessa. Kysyntä kasvoi nopeasti ja loi näin pohjan salakuljetukseen perustuville markkinoille. Tätä 1960-luvun muutosta kutsutaan Suomen ensimmäiseksi huumeaaloksi, joka kuitenkin laantui 1970-luvulla poliisin resurssien lisääntyessä ja otteiden koventuessa. (Partanen 2002, 22-23) Vuonna 1972 tuli voimaan huumausainelaki, jossa säädettiin rangaistavaksi kaikki luvanvastainen huumeita koskeva toiminta, mukaanlukien huumeiden käyttö ja hallussapito. (Kainulainen 2009, 59)

1990-luvulla Suomeen saapui toinen huumeaalto, jonka aikana kannabiksen käyttö lisääntyi ja Suomessa alkoi esiintyä kokaiinia, ekstaasia sekä muita synteettisiä huumeita. Tämän huumeaallon syntymisen merkittävänä tekijänä oli organisoitunut kansainvälinen huumetuotanto ja -kauppa. (Partanen 2002, 23) 1990-luvulla tehtiin myös rikoslain kokonaisuudistus, jolloin huumausainerikosten rangaistussäännöksiä uudistettiin ja siirrettiin huumausainelaista rikoslakiin. (Kainulainen 2009, 95)

3 HUUMAUSAINEET

Yleensä huumausaineella tarkoitetaan aineita, jotka on luokiteltu huumausaineiksi kansainvälisissä sopimuksissa tai kansallisessa lainsäädännössä (Kainulainen 2009, 148). Suomessa huumausaineen määritelmä on huumausainelain 3 §:ssä, jossa huumausaineiksi määritellään kansainvälisten yleissopimusten mukaisesti näiden sopimusten listoihin kuuluvat aineet ja valmisteet. Lisäksi sellaiset aineet, joiden valvontaan ottamisesta on päätetty uusia psykoaktiivisia aineita koskavasta tietojenvaihdosta, riskienarvioinnista ja valvonnasta annetun neuvoston päätöksen mukaisesti, määritellään huumausaineiksi. Valtioneuvoston asetuksella huumausaineina pidettävistä aineista, valmisteista ja kasveista säädetään varsinaisesta huumausainelistasta. (HE 93/2010)

Rikoslain 50 luvussa on myös määritelty erittäin vaarallinen huumausaine seuraavasti:

”Erittäin vaarallisella huumausaineella tarkoitetaan huumausainetta, jonka käyttöön liittyy virheellisestä annostelusta johtuva hengenvaara, lyhytaikaisestakin käytöstä johtuva vakavan terveydellisen vaurion vaara tai voimakkaat vieroitusoireet.” (L 19.12.1889/39, 50:5.)

3.1 Yleisimpiä huumausaineita Suomessa

3.1.1 Kannabis

Kannabistuotteita ovat hasis, hasisöljy ja marihuana, joita saadaan Cannabis sativa-kasvista. Kannabiksen päihdyttävänä aineena on THC, ja käyttötapana on yleensä polttaminen. Käytön välittömiä vaikutuksia ovat esimerkiksi iloisuus, puheliaisuus, estojen katoaminen sekä näläntunne. Käyttö aiheuttaa myös fyysisiä vaikutuksia kuten pulssin kiihtymistä. Suurempia annoksia käytettäessä myös vaikutukset ovat vahvempia ja tällöin voi ilmaantua myös ei-toivottuja vaikutuksia kuten paniikitiloja tai pahoinvointia. (Tacke & Sairanen 2005)

Kannabista pitkään käytävillä voi olla riski sairastua masennukseen tai skitsofreniaan, ja pitkäaikaiskäyttäjillä on todettu myös psyykkisiä muutoksia. Säännöllisi-

nen käyttö voi aiheuttaa psyykkisen riippuvuuden ja päivittäin kannabista käyttäville voi kehittyä myös fyysinen riippuvuus. (Tacke & Sairanen 2005)

3.1.2 Stimulantit eli piristävät huumausaineet

Amfetamiinia on käytetty Suomessa laihdutus- ja masennuslääkkeenä, mutta sen lääkekäyttö loppui vuonna 1968 sen huumausaineeksi määrittelyn vuoksi. Ainetta esiintyy yleensä tabletteina, jauheena, kapseleina tai liuoksena, ja sitä voidaan käyttää suun kautta otettuna tai suonensisäisesti. Amfetamiinin välittömiä vaikutuksia ovat mm. pulssin kiihtyminen, vireystilan ja itsetunnon lisääntyminen sekä seksuaalinen mielihyvän tunne. Amfetamiinin käyttäjän voi tunnistaa esimerkiksi sekavuudesta, levottomuudesta, laajentuneista pupilleista tai pistojäljistä käsivarsissa. Pitkäaikainen käyttö voi aiheuttaa erilaisia psyykkisiä ja fyysisiä ongelmia kuten masennusta, mielenhäiriöitä, laihtumista ja hammasvaurioita. Lisäksi käyttäjällä on riskinä saada suonensisäisestä käytöstä erilaisia tartuntatauteja. Amfetamiinista johtuvat kuolemantapaukset ovat usein seurausta mielenhäiriöissä tehdyistä itsemurhista ja onnettomuuksista. Yliannostuskuolemat sen sijaan ovat harvinaisempia. (Partanen & Marttila 2006, 76-77)

Kokaiini on vaikutuksiltaan amfetamiinia muistuttava, kokapensaana lehdistä eristettävä aine, joka on yleensä valkoista jauhetta. Sen käyttötapoina voivat olla nuuskaaminen, ruiskuttaminen tai polttaminen. Crack on kokaiinin voimakkaampi versio, joka aiheuttaa voimakkaamman ja nopeammin kehittyvän riippuvuuden. (Partanen & Marttila 2006, 77)

3.1.3 Opiaatit

Opiaatit voidaan jakaa oopiumunikosta saataviin luonnonopiaatteihin sekä synteettisiin opiaatteihin. Luonnonopiaateista voimakkain on heroiini, joka esiintyy ruskeana tai valkoisen jauheena. Heroiinia voidaan käyttää ruiskuttamalla tai suun kautta otettuna. Synteettisiin opiaatteihin kuuluu mm. buprenorfiini, jota esiintyy kauppanimillä Subutex ja Temgesic. (Partanen & Marttila 2006, 80)

Opiattien käytön vaikutuksia ovat esimerkiksi hyvänolontunne ja euforia sekä kivun aistimuksien lieventyminen, sekavuus, pulssin hidastuminen ja uneliaisuus.

Aiheuttamansa hyvänolontunteen vuoksi opiaatit voivat aiheuttaa voimakkaan riippuvuuden, joka kehittyy nopeammin kuin muihin huumeisiin. Myös vieroitusoireet ovat voimakkaita. Opiaattien käyttäjän voi tunnistaa supistuneista silmäteristä, pistojäljistä käsivarsissa, ruokahaluttomuudesta tai sekavuudesta. Käyttöön liittyy yliannostuskuolemia, jotka ovat tottumattomilla käyttäjillä tavallisia ja johtuvat usein hengityspysähdyksestä. (Partanen & Marttila 2006, 80-81)

3.1.4 Hallusinogeenit

LSD on voimakkain hallusinogeeni eli aistiharhoja aiheuttava aine. Se on suun kautta käytettävä huumausaine, joka aiheuttaa erilaisia harhoja, aistikokemusten voimistumista ja aistimusten sekoittumista, esimerkiksi musiikin muuttumista näkyväksi. Jatkuva käyttö voi aiheuttaa erilaisia psyykkisiä ongelmia, jopa mielisairausten puhkeamisen. Myös keskenmenot, ennenaikaiset synnytykset sekä vauriot syntyneillä lapsilla ovat jatkuvan käytön vaikutuksia. LSD ei aiheuta fyysistä riippuvuutta, mutta psyykkistä riippuvuutta voi esiintyä. Käyttäjän tunnusmerkkejä ovat sekavuus, pelkotilat, vapina ja liikkeiden epävarmuus. Käyttäjä voi myös antaa vaikutelman mielenhäiriöstä. Muita hallusinogeenien ryhmään kuuluvia aineita ovat mm. psilositybiini ja eräät sienet. (Partanen & Marttila 2006, 78-79)

Ekstaasi on synteettinen hallusinogeeninen amfetamiini, jota voi esiintyä jauheena, pillereinä tai kapseleina. Käyttötapoina ovat nuuskaaminen, suun kautta ottaminen sekä suonensisäinen käyttö. Ekstaasin käytön vaikutuksia ovat mm. hyvänolon tunne, läheisyyden tunne muihin ihmisiin, itsetunnon nousu sekä euforia. Se voi aiheuttaa myös esimerkiksi hampaiden narskuttelua, lämmönsäätelyjärjestelmän häiriintymistä, ahdistusta sekä aggressiivisuutta. Ekstaasin ottamisen jälkeisinä päivinä esiintyy väsymystä, keskittymiskyvyttömyyttä, tyhjyydentunnetta, unihäiriöitä sekä lihaskipuja. Ekstaasin aiheuttamien kuolemien syitä voivat olla sydäninfarkti, lämpöhalvaus, aivoverenvuoto tai nestehukka. (Partanen & Marttila 2006, 79)

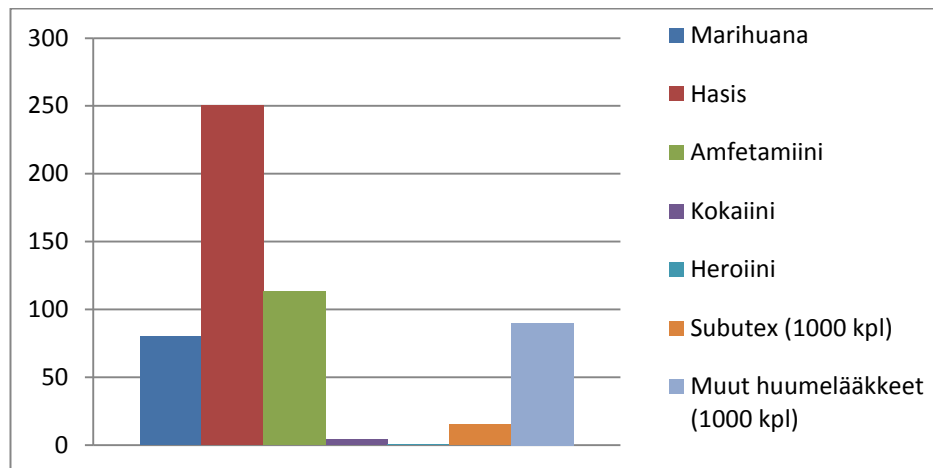
3.1.5 Huumausaineiksi luokiteltavat lääkkeet

Huumausaineiksi luokiteltavia lääkkeitä esiintyy Suomessa kymmeniä. Niillä tarkoitetaan lääkkeitä, jotka vaikuttavat keskushermostoon ja joita voidaan käyttää päihtymistarkoituksessa. Keskushermostoon vaikuttaviin lääkkeisiin luetaan vahvat kipulääkkeet sekä uni- ja rauhoittavat lääkkeet. Bentsodiatsepiiniryhmän lääkkeet on tavallisimpia uni- ja rauhoittavia lääkkeitä Suomessa, ja niitä myydään esimerkiksi kauppanimillä Diapam ja Xanor. (Rantala 2012; Vankeinhoitolaitoksen päihdestrategia 2001, 30)

Voimakkaisiin kipulääkkeisiin kuuluvat esimerkiksi opiaattienkin ryhmään luettavat buprenorfiini ja morfiini. Nykyään on alkanut esiintyä myös lähinnä syöpähoitoihin tarkoitettuja fentanyylilaastareita. Keskushermostoon vaikuttavilla lääkkeillä on joko piristävä tai lamaannuttava vaikutus, ja ne voivat aiheuttaa vaikean riippuvuuden. (Rantala 2012; Vankeinhoitolaitoksen päihdestrategia 2001, 30-31)

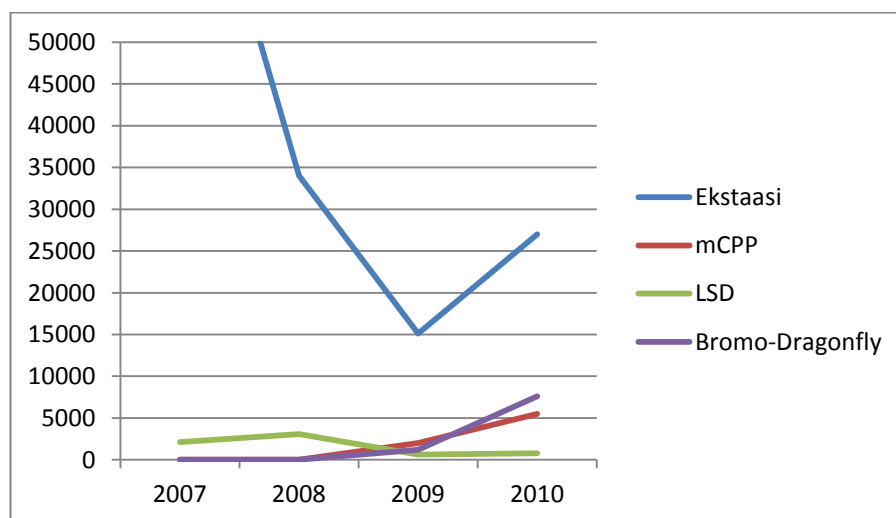
3.2 Eri huumausaineiden yleisyys Suomessa

Huumausaineista yleisimpiä ovat kannabis, amfetamiini sekä huumausaineiksi luokiteltavat lääkkeet. Nämä ovat myös huumausaineen käyttörikoksissa yleisimmin esiintyviä huumeita. (Rantala 2012) Vuonna 2010 tulli ja poliisi takavarikoivat kannabistuotteita enemmän kuin koskaan ennen. Takavarikoitujen kannabiskasvien määrä, eli noin 15 000 kpl, oli historian suurin. Marihuanaa takavarikoitiin noin 80 kiloa eli historian toiseksi suurin määrä, ja hasista 250 kiloa (kuvio 1). Takavarikoidun amfetamiinin määrä on pysynyt melko tasaisena vuodesta toiseen. Vuonna 2010 sitä takavarikoitiin noin 113 kiloa. Kokaiini ja heroini ovat harvinaisempia huumausaineita Suomessa, vaikka kokaiini onkin yleistynyt parin viimeisen vuoden aikana. Vuonna 2010 kokaiinia takavarikoitiin noin 4 kiloa ja heroinia vain noin puoli kiloa. Huumelääkkeistä buprenorfiinivalmiste Subutexin takavarikkomäärä oli noin 15 000 pilleriä ja muiden huumausaineiksi luokiteltavien lääkevalmisteiden, lähinnä bentsodiatsepiinien määrä oli noin 90 000 pilleriä. (Tanhua, Virtanen, Knuuti, Leppo & Kotovirta 2011, 128-130)

Kuvio 1. Poliisin ja tullin takavarikoimat huumausaineet (kg) vuonna 2010.

Takavarikoidun ekstaasin määrä oli noin 27 000 tablettia, mikä on hyvin pieni verrattuna 2000-luvun suurimpiin yli 80 000 tabletin vuosittaisiin määriin (kuvio 2.) Myös LSD:n takavarikkomäärä oli melko pieni, eli noin 800 lappua. Esimerkiksi vuonna 2008 sitä takavarikoitiin hieman yli 3000 lappua, eli määrä on vähentynyt hurjasti. Ekstaasin ja LSD:n vähentyminen johtuneekin markkinoille tulleista designhuumeista, joita markkinoidaan niiden vaihtoehtoina. Esimerkiksi ekstaasin korvikkeena markkinoitua muuntohuume mCPP:tä sisältäviä pillereitä takavarikoitiin vuonna 2009 noin 2000 ja vuonna 2010 noin 5500 pilleriä ja LSD:n korvikkeena myytävää Bromo-Dragonflytä vuonna 2010 noin 7600 lappua. (Tanhua ym. 2011, 130-131)

Kuvio 2. Tullin ja poliisin vuonna 2010 takavarikoima ekstaasi ja LSD sekä niiden vaihtoehtoina toimivat muuntohuumeet.

4 KÄYTTÄJÄTYYPIT

Enemmistö huumausaineen käyttörivoksista kiinni jääneistä on nuoria aikuisia, mutta käyttäjiä löytyy kuitenkin kaikenikäisistä. Usein käyttäjät ovat syrjäytyneitä tai syrjäytymisvaarassa olevia, eli esimerkiksi työttömiä tai opiskelunsa keskeyttäneitä nuoria. Käyttäjien joukosta löytyy myös opiskelijoita, jotka ovat muuttaneet omilleen ja vanhempien valvonta heihin on näin katkennut. (Rantala 2012) Huumeiden käyttäjät voidaan kokeilijoihin, viihdekäyttäjiin ja ongelmakäyttäjiin heidän käyttötapojensa ja käyttökulttuurin perusteella. Eri ryhmien rajat ovat kuitenkin häilyvät, sillä käyttö saattaa kuulua samanaikaisesti useampaan eri kategoriaan tai se voi vaihdella kausiluontoisesti eri ryhmien välillä. (Salasuo & Rantala 2002, 42)

Kokeilijaksi luetaan sellainen käyttäjä, jonka käyttökertojen määrä on alle kymmenen. Tähän ryhmään kuuluu suurin osa huumeiden käyttäjistä, ja useimmiten huumeikokeilut ovat hasiksen kokeilua. Huumeita kokeillaan yleensä uteliaisuudesta, pyrkimyksestä päihtymiseen tai siksi, että ystävätkin käyttävät. Myös sosiaalisten normien vastustaminen, kapinointi järjestystä vastaan sekä asenteiden muuttuminen sallivammiksi huumeita kohtaan voivat olla kokeilujen syynä. Kokeilu voi kuitenkin muuttua viihdekäytöksi tai ongelmakäytöksi, jolloin käyttäjä siirtyy kovempiin aineisiin ja saattaa ajautua tekemään rikoksia. (Salasuo & Rantala 2002, 43-44)

Viihdekäyttäjä käy yleensä normaalisti töissä tai opiskelee, ja huumeiden käyttö tapahtuu vapaa-aikana. Viihdekäyttö voi liittyä esimerkiksi juhlimiseen viikonloppuisin, yhdessäoloon ystävien kanssa tai se voi olla elämäntapa, kuten kannabiksen tapakäyttö. Kannabis ei aiheuta riippuvuutta kovin helposti, minkä vuoksi tapakäyttäjät kokevat hallitsevansa aineen käytön ja siksi pitävät käyttöä elämäntapana. (Salasuo & Rantala 2002, 46-47) Juhlimiseen liittyvä viihdekäyttö, ”stimulanttikulttuuri”, on yleistynyt huumeiden käytön muotona. Sitä harrastetaan yleensä ravintoloissa, klubeilla ja yökerhoissa ja siihen liittyy useasti elektronisen musiikin soittaminen sekä runsas tanssiminen. Juhlimis- eli stimulanttikulttuurissa käytetyimpiä aineita ovat mm. ekstaasi ja amfetamiini niiden piristävän vaikutuk-

sensa vuoksi, mistä kulttuuri onkin saanut nimensä. (Salasuo & Rantala 2002, 58-61)

Ongelmakäytöksi luetaan erittäin vaarallisten huumausaineiden käyttö, suonensisäinen käyttö, aineen käyttämiseen liittyvä voimakas riippuvuus tai kun käyttäjälle aiheutuu vakavia terveydellisiä tai sosiaalisia haittoja. Käyttöön liittyy usein syrjäytymistä, työttömyyttä, asunnottomuutta, vähävaraisuutta sekä sosiaalista eristäytymistä ja rikollisuutta. Ongelmakäytön olennaisia piirteitä ovat terveydelliset ongelmat sekä huumeriippuvuus, jonka vuoksi käyttäjän tärkein tavoite on aineen jatkuva saanti vieroitusoireiden välttämiseksi. Käytetyin huumausaine tässä ryhmässä on amfetamiini, mutta myös opiaattien käyttöä sekä eri aineiden tai lääkkeiden sekakäyttöä esiintyy. (Salasuo & Rantala 2002, 44-45)

5 HUUMAUSSAINEEN KÄYTTÖRIKOS

Huumaussaineen käyttörikoksista säädetään rikoslain 50 luvussa. Käyttörikoksella tarkoitetaan huumaussaineen käyttämistä, vähäisen määrän hallussapitoa tai hankkimisen yrittämistä omaa käyttöä varten. (L 19.12.1889/39, 50:2a) Huumaussaineen käyttörikosuudistus toteutettiin vuonna 2001, jolloin rikoslakiin säädettiin oma tunnusmerkistö lieviä huumaussainerikoksia varten. Huumaussaineen käyttörikos siis erotettiin huumaussainerikoksesta erilliseksi tunnusmerkistöksi, ja rangaistukseksi säädettiin sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta. Hallituksen esityksessä (213/2000) tätä perusteltiin sillä, että vanhassa laissa huumaussainerikoksesta voitiin määrätä rangaistukseksi sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta, joka esti rangaistusmääräysmenettelyssä sakottamisen huumaussaineen käytöstä tai vähäisen määrän hallussapidosta. Rangaistusmääräysmenettelystä annetun lain (692/1993) mukaan rangaistusmääräysmenettelyssä voidaan määrätä sakkorangaistus rikkomuksesta, josta säädetty ankaran rangaistus on sakko tai enintään kuusi kuukautta vankeutta. Oikeuskäytännössä huumaussaineen käytöstä tai vähäisen määrän hallussapidosta tuomitaan sakkoa, mutta nopea puuttuminen näihin rikoksiin oli kuitenkin vaikeaa rangaistusmääräysmenettelyn mahdollisuuden puuttuessa. Asiat siis jouduttiin käsittelemään tuomioistuimessa, mitä pidettiin kohtuuttoman raskaana menettelynä sakon määräämiseksi. Sakon määrääminen nopeasti teon jälkeen ja nopea puuttuminen ovat erityisen tärkeitä esimerkiksi huumeita vasta kokeilevien nuorten kohdalla. Tuomioistuinmenettelyn raskaus oli ehkä syynä myös syyttämättäjättämispäätöksiin, vaikka syyttäjä olisikin muuten pitänyt syytteen nostamista aiheellisena. (HE 213/2000)

5.1 Huumaussaineen käyttäminen

Huumaussaineen käyttörikoksessa voi olla kyse yhden kerran kokeilusta tai pitkäaikaisemmasta ja toistuvasta käytöstä. Käytön kesto, käyttökertojen määrä sekä käytetyn aineen laatu ja määrä voidaan huomioida seuraamusta harkittaessa, mutta tunnusmerkistön täyttymisen kannalta niillä ei ole merkitystä, vaan huumaussaineen käyttämisestä rangaistaan vain huumaussaineen käyttörikoksena. Huumeiden käyttämistä pidetään muita huumaussainerikoksia lievempänä, ja pelkästä käytöstä

seuraava rangaistus onkin lievempi kuin saman määrän hallussapitämisestä seuraisi. (Kainulainen 2009, 163-164)

Esimerkiksi tapauksessa KKO:2003:62 A oli noin puolen vuoden ajan käyttänyt noin 3 grammaa hasista viikossa, eli yhteensä noin 75 grammaa. Vaikka huumausaineen laatu ja määrä vaikuttavat huumausaineen käyttörikoksissa vakiintuneesti rangaistuksen määräämiseen, A:n käyttämästä huumausaineen yhteenlasketusta määrästä ei voitu määrätä samanlaista rangaistuksesta kuin jos A olisi pitänyt kerralla hallussaan samaa määrää. Korkein oikeus katsoi käräjäoikeuden A:lle tuomitseman sakkorangaistuksen liian ankaraksi ja alensi rangaistusta. Tässä tapauksessa rangaistuksen alentamiseen vaikutti myös A:n pyrkimys edistää rikoksen selvittämistä kertomalla esitutkinnassa oma-aloitteisesti huumausaineen käytöstään, mikä rikoslain mukaan toimii lieventämisperusteena. (KKO:2003:62)

Usein huumausainetta käyttänyt henkilö kuitenkin syyllistyy samalla myös huumausaineen hallussapitoon. Hallussapitorikoksesta ei kuitenkaan ole kyse silloin, kun hallussapito kestää vain käytön ajan eli käyttäjällä on hallussaan vain sillä hetkellä käyttämänsä huumausaine. (Kainulainen 2009, 163-164)

5.2 Vähäisen määrän hallussapitäminen tai hankkimisen yrittäminen

Jotta huumausaineen hallussapitämisestä tai hankkimisen yrittämisestä voitaisiin rangaista huumausaineen käyttörikoksena, kyseessä täytyy olla henkilön oma käyttö sekä vähäinen määrä huumausainetta. Muutoin teko voi tulla rangaistavaksi myös huumausainerikoksena. Kuitenkin vähäisenkin määrän hallussapito voi täyttää huumausainerikoksen tunnusmerkistön, jos kyse on levitystarkoituksesta eikä omasta käytöstä. Huumausaineen käyttörikos mahdollistaa poliisin tekemän kotietsinnän, jonka yhteydessä asunnosta saattaa löytyä esimerkiksi enemmän huumausaineita, vaakoja tai velkalistoja, jotka viittaavat aineen myyntiin. Tällöin rikosnimike voidaan muuttaa huumausainerikokseksi. (Kainulainen 2009, 165-166; Rantala 2012)

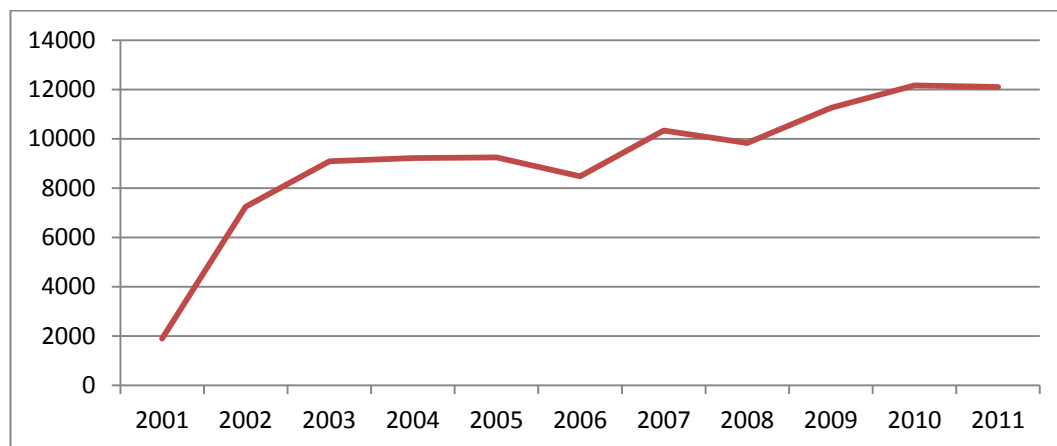
Käyttörikoksen tunnusmerkistössä tarkoitettulle vähäiselle määrälle on määritelty tarkat rajat, jotka löytyvät valtakunnansyyttäjän antamasta ohjeesta koskien seu-

raamuksen määräämistä huumausaineen käyttörikoksissa. Esimerkiksi marihuanaassa se on 15 grammaa, hasiksessa 10 grammaa, amfetamiinissa kolme ja heroinissa yksi gramma. Lääkkeet luokitellaan niiden vaarallisuuden perusteella kolmeen tasoon, joiden mukaan vähäisen määrän rajat määräytyvät. Jos henkilöllä on hallussaan nämä rajat ylittävä määrä huumausainetta, on kyseessä huumausainerikos, vaikka huumeet olisivatkin hallussa omaa käyttöä varten. (Kainulainen 2009, 165-166; Rantala 2012)

Korkeimman oikeuden päätöksessä KKO:2003:94 oli kyse siitä, oliko A syyllistynyt huumausainerikokseen vai huumausaineen käyttörikokseen hänen pidettyään hallussaan 16,5 grammaa hasista. Kyseisestä määrästä saadaan noin kolmetakymmenestä viiteenkymmeneen käyttöannosta, ja yleensä huumausaineen määrää arvioidaan siitä saatavien käyttöannosten perusteella. Vaikka hasiksen käyttöannosten määrä voi olla hieman suurempi kuin erittäin vaarallisten huumausainesten käyttöannosten määrä, Korkein oikeus katsoi A:n syyllistyneen huumausainerikokseen, koska tällaista määrää kerralla hallussa olleena ei voitu pitää rikoslain tarkoittamana vähäisenä määränä huumausainetta. (KKO:2003:94)

5.3 Huumausaineen käyttörikokset Suomessa

Vuoden 2001 käyttörikosuudistuksen jälkeen huumausaineen käyttörikosten määrä on kasvanut huomattavasti vuoteen 2011 saakka (kuvio 3). Vuonna 2001 poliisin tietoon tuli 1899 käyttörikosta, ja vuonna 2002 määrä oli jo 7240. Tämän jälkeen käyttörikosten määrä on hiljalleen kasvanut nykyiseen yli 12 000 rikokseen vuodessa. Vuonna 2010 rikoksia tuli poliisin tietoon 12 158 kappaletta ja vuonna 2011 12 093 kappaletta, eli hieman vähemmän kuin edellisellä vuonna. (Tilastokeskus 2012)

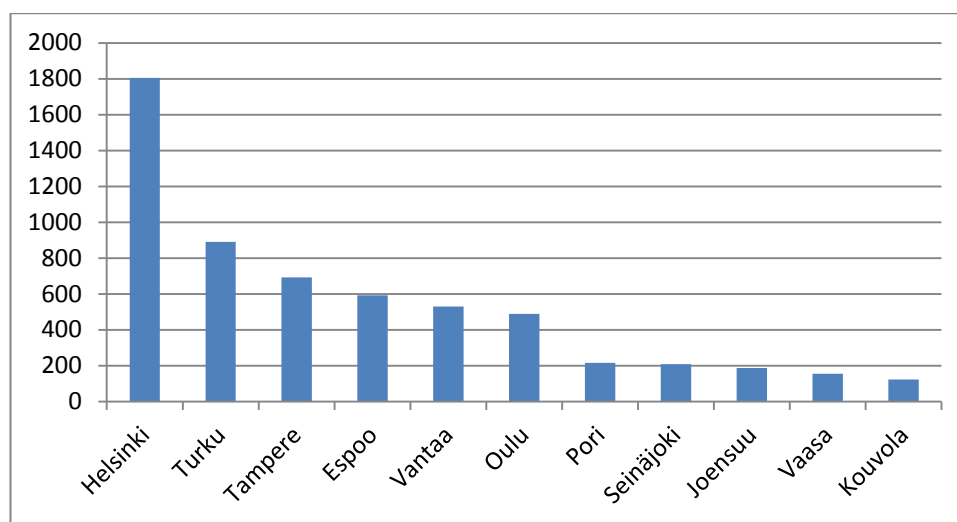
Kuvio 3. Poliisin tietoon tulleet huumausaineen käyttörikokset Suomessa vuosina 2001-2011.

Huumausaineen käyttörikos on selvästi yleisin huumausainerikos Suomessa. Esimerkiksi vuonna 2011 huumausainerikoksia tehtiin yhteensä 20 394 kappaletta, joista käyttörikoksia oli noin 59 prosenttia. Vuonna 2010 käyttörikosten osuus kaikista huumausainerikoksista (19 724 kpl) oli noin 62 prosenttia. Käyttörikosten ylivoimaisesti yleisin tekomuoto on hallussapito. (Rantala 2012; Tilastokeskus 2012)

Käyttörikokset voivat tulla ilmi usella eri tavalla, ja yksi yleisimmistä tilanteista on käyttäjän kiinnijääminen rattijuopumuksen yhteydessä. Poliisi voi tehdä testin, josta selviää henkilön käyttäneen huumeita, jolloin hän on syyllistynyt sekä rattijuopumukseen että huumausaineen käyttörikokseen. Huumeiden käyttäjiä jää kiinni myös esimerkiksi näpistysten tai poliisin tekemien säilöönottojen yhteydessä, kun poliisi turvallisuustarkastusta tehdessään löytää henkilön hallusta huumausaineita. Lisäksi rikokset voivat tulla ilmi huumeratsioiden tai muiden poliisin tekemien tarkastusten perusteella, ja joskus myös käyttötilanteiden yhteydessä. Käyttörikosten ja muiden huumausainerikosten tarkkaa määrää on kuitenkin vaikea arvioida, koska kaikki rikokset eivät tule viranomaisten tietoon. Huumeiden käyttöä ja olemassaoloa pyritään viimeiseen saakka pitämään salassa viranomaisilta, ja tällöin on kyse ns. piilorikollisuudesta. On arvioitu, että poliisi, tullit ja rajavartiolaitos saavat takavarikoitua vain 5–10 prosenttia kaikista huumausaineista. (Rantala 2012)

5.3.1 Käyttörikokset paikkakunnittain

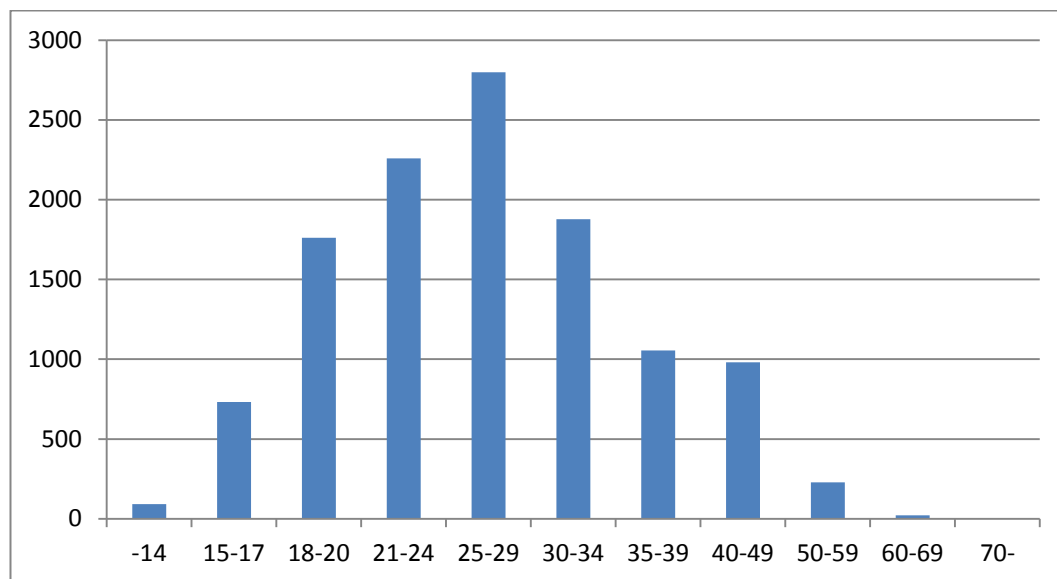
Tilastojen mukaan vuonna 2011 poliisin tietoon tulleita huumausaineen käyttörikoksia tehtiin ehdottomasti eniten Helsingissä, eli noin 1800 rikosta (kuvio 4). Turussa, Tampereella, Espoossa ja Vantaalla tehtiin myös melko paljon käyttörikoksia, eli 500–900 kappaletta. Vähiten käyttörikollisuutta ilmeni Kouvolassa sekä Vaasassa. Kummassakin kaupungissa tehtiin vain alle 200 käyttörikosta vuonna 2011. Myös Porissa sekä Seinäjoella käyttörikollisuus oli suhteellisen vähäistä, vain vähän yli 200 rikosta. (Tilastokeskus 2011)

Kuvio 4. Huumausaineen käyttörikokset paikkakunnittain vuonna 2011.

5.3.2 Käyttörikoksista epäillyt iän mukaan

Vuonna 2011 selvitettyihin huumausaineen käyttörikoksiin syyllisiksi epäillyistä suurin osa oli 25–29-vuotiaita, joita oli noin 2800 henkilöä (kuvio 5). 21–25-vuotiaat oli toiseksi yleisin käyttörikollisuuteen syyllistyneiden ryhmä, eli noin 2260 epäiltyä. Epäillyistä suurin osa oli siis nuoria aikuisia, ja epäiltyjen määrä laski iän noustessa. 50–59-vuotiaista epäiltyjä oli enää noin 230, 60–69-vuotiaista 21 ja yli 70-vuotiaita epäiltyjä oli vain yksi. Käyttörikoksia ilmeni myös nuorten keskuudessa. Alle 14-vuotiaita huumausaineen käyttörikoksesta epäiltyjä oli 92 ja 15–17-vuotiaita 732 henkilöä. (Tilastokeskus 2011)

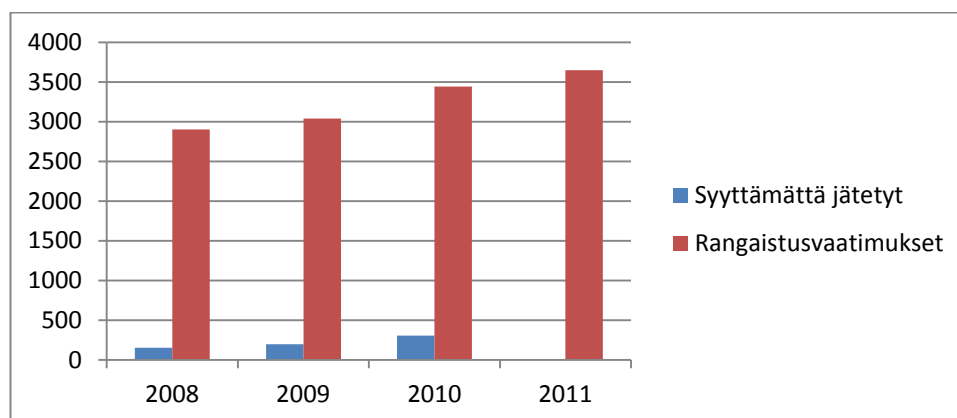

Kuvio 5. Vuonna 2011 huumausaineen käyttökoksista epäillyt iän mukaan.

6 SEURAAMUKSET HUUMAUSAINEN KÄYTTÖRIKOKSISSA

Huumausaineen käyttörikoksesta voidaan tietyin edellytyksin jättää syyttämättä, esimerkiksi rikoksen vähäisyyden tai tekijän nuoren iän takia (Kainulainen 2006, 29) tai poliisi voi sakottaa tekijää rangaistusmääräysmenettelyssä, jolloin asia ei siis siirry käräjäoikeuden käsiteltäväksi (Kainulainen 2006, 61). Käräjäoikeudessa huumausaineen käyttörikoksesta voidaan tuomita päiväsakkoja sekä korkeintaan kuusi kuukautta ehdollista tai ehdotonta vankeutta (L 19.12.1889/39, 50:2a). Vankeuden sijaan voidaan tuomita myös yhdyskuntapalvelua silloin, kun kyseessä on enintään kahdeksan kuukauden pituinen ehdoton vankeus (Frände 2007, 388). Jos tekijä on tehnyt enemmän kuin yhden rikoksen ja ne käsitellään samassa pääkäsitelyssä, kaikista rikoksista voidaan tuomita yhteinen sakko- tai vankeusrangaistus (Frände 2007, 374-375).

Vuonna 2010 syyttämättäjättämispäätöksiä tehtiin 308, ja syyttämättäjättäminen näyttää yleistyneen verrattuna edellisiin vuosiin (kuvio 6). Esimerkiksi vuonna 2009 päätöksiä tehtiin 196 kpl ja vuonna 2008 vain 155 kpl. (Tilastokeskus 2012) Myös rangaistusmääräysmenettelyn käyttö huumausaineen käyttörikoksissa on lisääntynyt viime vuosina. Vuonna 2008 poliisi antoi noin 2900 rangaistusvaatimusta ja vuonna 2009 noin 3040 kappaletta. Vuonna 2010 rangaistusvaatimuksia annettiin noin 3440. Vuonna 2011 rangaistusvaatimusten lukumäärä oli 3647. (Tilastokeskus 2011)

Kuvio 6. Syyttämättäjättämispäätökset ja rangaistusvaatimukset v. 2008–2011

Käräjäoikeuksien tuomitsemista rangaistuksista selvästi yleisin oli päiväsakko, jota tuomittiin vuonna 2010 484:ssä tapauksessa. Yhdessä tapauksessa tekijä oli tuomittu ehdolliseen vankeusrangaistukseen ja kahdessa tapauksessa ehdottomaan vankeuteen. 13:ssa tapauksessa rangaistusta ei tuomittu ja kymmenessä tapauksessa katsottiin aikaisemman ehdoton vankeusrangaistus tai yhdyskuntapalvelu riittäväksi seuraamukseksi. (Tilastokeskus 2011)

6.1 Syyttämättäjättäminen

Huumausainerikoksissa syyttämättäjättämiseen löytyy useita eri perusteita. Syyte voidaan jättää nostamatta rikoksen vähäisyyden tai rikosentekijän nuoren iän takia, konkurrenssiperusteella tai siksi, että syyttämättäjättäminen on kohtuullista ja tarkoituksenmukaista. (Kainulainen 2006, 29) Lisäksi rikoslaissa on oma säännöksensä toimenpiteistä luopumiselle huumausainerikoksista:

”Huumausaineen käytöstä ja huumausaineen käyttöön liittyvästä muusta tässä luvussa mainitusta rikoksesta voidaan, sen lisäksi mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetussa laissa (689/1997) tai tässä laissa säädetään, jättää syyte nostamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos rikosta on huumausaineen määrä ja laatu, käyttötilanne sekä olosuhteet muutoinkin huomioon ottaen pidettävä kokonaisuutena arvostellen vähäisenä. Syyte voidaan myös jättää nostamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos tekijä on hakeutunut sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hyväksymään hoitoon.” (L 19.12.1889/39, 50:7.)

Rikoksen vähäisyyden perusteella syyte voidaan jättää nostamatta, jos rikoksesta ei ole odotettavissa sakkoa ankarampaa rangaistusta ja tekoa on tekijän syyllisyys ja teon haitallisuus huomioiden pidettävä vähäisenä. Syyttämättäjättämistä voidaan pitää kohtuullisena jos tekijän ja asianomistajan välillä on saavutettu sovinto tai tekijä on itse myötävaikuttanut rikoksensa vaikutusten estämiseksi tai poistamiseksi. Lisäksi kohtuusperustetta arvioitaessa otetaan huomioon mm. tekijän henkilökohtaiset olot ja rikoksesta hänelle aiheutuvat muut seuraukset. Konkurrenssiperusteella tarkoitetaan sitä, että rikos ei olennaisesti vaikuttaisi kokonaisrangaistuksen määrään, kun otetaan huomioon yhteisen rangaistuksen määräämistä tai aikaisemmin tuomittua rangaistusta koskevat säännökset. Alaikäisenä teh-

dystä rikoksesta voidaan jättää syyttämättä, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta, ja rikos johtuu ymmärtämättömyydestä ja harkitsemattomuudesta. (Tapani & Tolvanen 2006, 142)

6.1.1 Puhuttelu

Alle 18-vuotiaille voidaan järjestää puhuttelutilaisuus, jossa ovat läsnä nuoren lisäksi syyttäjä, poliisi, sosiaaliviranomainen sekä nuoren huoltaja. Huumausaineen käyttörikosuudistusta toteutettaessa lakivaliokunta katsoi mietinnössään, että alaikäisten kohdalla lastensuojelulliset toimenpiteet voivat olla rangaistusta tarkoituksenmukaisempia. Toimenpiteistä luopumisen yhteydessä poliisi ja syyttäjä voivat antaa suullisen huomautuksen, ja viranomaisen puhuttelussa tehdään nuorelle selväksi teon rikollinen luonne ja moitittavuus sekä vaihtoehtoiset rikosoikeudelliset seuraamukset. Tämä voi olla tehokas keino vaikuttaa nuoren käyttäytymiseen. (LaVM 13/2001)

6.1.2 Hoitoonohjaaminen

Syyte voidaan jättää nostamatta, jos rikoksentekijä on hakeutunut sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymään hoitoon. Hoitoon hakeutuminen voi tapahtua käyttäjän omasta aloitteesta, mutta myös poliisi tai syyttäjä voivat ohjata hänet hoitoon ja antaa siihen liittyvää neuvontaa. Ennen käyttörikosuudistusta toimenpiteistä luopumisen ehtona oli tekijän sitoutuminen hoitoon, mutta hallituksen esityksen (213/2000) mukaan se ei ollut toiminut toivotulla tavalla eikä säännöstä oltu sovellettu lähes lainkaan. Hallituksen esityksessä todettiin toimenpiteistä luopumisen hoitoon hakeutumisen perusteella olevan tärkeää, koska se voisi rohkaista huumeiden käyttäjiä hakeutumaan hoitoon. Nykyään käyttäjän ei siis tarvitse osoittaa sitoutuneensa hoitoon, vaan pelkkä hoitoon hakeutuminen on riittävää. (HE 213/2000)

6.2 Rangaistusmääräysmenettely

Käyttörikosuudistus siis mahdollisti rangaistusmääräysmenettelyssä sakottamisen huumausaineen käyttörikoksissa. Rikoksesta, josta on säädetty rangaistukseksi sakko tai enintään kuusi kuukautta vankeutta, voidaan määrätä rangaistusmää-

räysmenettelyssä sakkorangaistus ja enintään 1000 euron suuruinen menettämisseuraamus. Yleensä rangaistusmääräysmenettely alkaa, kun poliisi havaitsee rikoksen ja mahdollisesti tekee suppean esitutkinnan heti tapahtumapaikalla. Sen jälkeen poliisi antaa kirjallisen rangaistusvaatimuksen, joka tulee siis antaa epäilylle tiedoksi heti esitutkinnan päätyttyä. Jos epäilty ei vastusta rangaistusvaatimusta, se siirtyy syyttäjälle, joka päättää rangaistusmääräyksen antamisesta. Syyttäjä voi myös vahvistaa poliisilta saamansa rangaistusvaatimuksen sellaisenaan. Kun rangaistusmääräys on annettu tai vahvistettu, epäillyn tulee viimeistään maksaa poliisilta saamansa sakko. Syyttäjällä on mahdollisuus myös luopua rangaistusmääräyksen antamisesta tai määrätä lievempi sakkorangaistus kuin poliisi on rangaistusvaatimuksessa esittänyt. Epäilty voi myös vastustaa rangaistusvaatimusta, jolloin asian käsittely siirtyy tuomioistuimeen. (Kainulainen 2009, 242-246)

6.3 Päiväsakko

Päiväsakko on varallisuuteen kohdistuva rangaistus, ja sakkorangaistuksesta säädetään rikoslaissa. Rikoslain mukaan päiväsakkojen määrä voi olla vähintään yksi ja enintään 120. Lukumäärä mitataan mm. rikoksen vaarallisuuden ja vahingollisuuden perusteella, eli määrän täytyy olla oikeudenmukaisessa suhteessa rikoksen vakavuuteen. Lisäksi laissa säädetään päiväsakon rahamäärän vahvistamisesta, joka tapahtuu sakotettavan maksukyvyyn mukaan. Sakkorangaistuksen on siis oltava kohtuullinen maksukykyyn verrattuna. Päiväsakon alin rahamäärä on kuusi euroa, mutta ylärajaa ei ole määritelty. Sakkorangaistuksen kokonaismäärä saadaan siis kertomalla sakkojen lukumäärä rahamäärällä. (Melander 2010, 154-155; Tapani & Tolvanen 2006, 156-157)

Huumausaineen käyttörikoksia varten valtakunnansyyttäjä on antanut sakkotaulukon, jossa on ohje eri huumausaineista ja niiden määristä annettavia rangaistuksia varten. Huumeet on jaettu kolmeen ryhmään, joista ensimmäisessä ovat mm. hasis ja marihuana. Näistä huumausaineista tavallinen rangaistus on 10 päiväsakkoa. Rangaistus voi kuitenkin vaihdella 5–15 päiväsakon välillä, ja jatkuvasta käytöstä seuraa hieman ankarampi rangaistus eli 15–20 päiväsakkoa. Toiseen ryhmään kuuluvat amfetamiini, ekstaasi ja LSD, joista seuraava normaali rangaistus on 15

päiväsakkoa. Jatkuvästä käytöstä voi saada 20–25 päivasakkoa. Kolmanteen ryhmään kuuluvat heroiiini ja kokaiini, joiden käytöstä seuraa ankarimmat rangaistukset. Normaali rangaistus on 20 päivasakkoa ja jatkuvasta käytöstä sakkoja voi seurata 20–30. (Kainulainen 2006, 12)

6.4 Ehdollinen vankeus ja ehdoton vankeus

Ehdollisella vankeudella tarkoitetaan sitä, että rikoksenteijä tuomitaan vankeuteen, mutta vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa lykätään määrääjaksi. Jos rikoksenteijälle tuomitaan esimerkiksi 8 kuukautta vankeutta, tuomioistuim asettaa määrääjän eli koeajan, minkä ajan tuomio on ehdollinen. Ehdolliseksi voidaan määrätä vain enintään kahden vuoden määrääkainen vankeusrangaistus. Ehdollinen vankeus raukeaa, jos sitä koeajalla ei määrätä täytäntöön pantavaksi eli tuomittu ei koeajan aikana syyllisty rikokseen jonka perusteella vankeusrangaistus voitaisiin panna täytäntöön. (Melander 2010, 158)

Jos ehdollista vankeutta ei ole mahdollista tuomita rikoksen vakavuuden tai rikoksesta tuomittavan yli kahden vuoden vankeusrangaistuksen vuoksi, rangaistus tuomitaan ehdottomana vankeutena. Suomessa käytetään kuitenkin ehdonalaisen vapauden järjestelmää, mikä tarkoittaa, ettei tuomittu vietä koko vankeusaikaa rangaistuslaitoksessa vaan hän voi suorittaa loppuosan vankeudesta ehdonalaisessa vapaudessa. Ehdonalaiseen vapauteen päästäminen tapahtuu pääsääntöisesti vangin suoritettua kaksi kolmasosaa hänelle tuomitusta rangaistuksesta. Tästä on kuitenkin olemassa poikkeuksia, esimerkiksi alle 21-vuotiaana tehdystä rikoksesta vangittu henkilö päästetään ehdonalaiseen vapauteen, kun hän on suorittanut puolet tuomiostaan. (Melander 2010, 161-162)

6.5 Menettämisseuraamus

Menettämisseuraamus eli konfiskaatio tarkoittaa sitä, että tehdyn rikoksen perusteella tuomitaan omaisuutta valtiolle. Menettämisseuraamusta koskevan vaatimuksen tekee syyttäjä tai rangaistusmääräysmenettelyssä poliisi. Valtiolle menetyksi voidaan tuomita esimerkiksi rikoksen tuottama taloudellinen hyöty, rikoksentekeväline sekä rikoksen kohteena ollut esine tai omaisuus, jonka hallussapito

on laitonta. Esimerkiksi huumausainerikoksessa hallussa ollut huumausaine on rikosesine, joka tuomitaan valtiolle menetetyksi. Myös rikosentekovälineen tai rikosesineen arvo voidaan tuomita valtiolle menetetyksi silloin, kun esine tai omaisuus kuuluu ulkopuoliselle tai se on kätkeyty. (Frände 2007, 414-419) Korkeimman oikeuden päätöksessä KKO:2010:10 konfiskoitiin A:n vuokraaman henkilöauton arvo hänen käytettyään autoa rikosentekovälineenä ja kuljetettuaan autossa huumausaineita (KKO:2010:10).

6.6 Yhteinen rangaistus

Yhteiseen rangaistukseen voidaan tuomita, kun henkilö on tehnyt useamman rikoksen, ja ne käsitellään samassa pääkäsitelyssä ja tuomitsemistilanteessa. Yhteinen vankeusrangaistus tuomitaan silloin, kun tekijä on tehnyt kaksi tai useampia rikoksia, joista seuraa vankeutta. Jos on tehty rikoksia, joista kaikkien seuraamuksena on ainoastaan sakkoa, näistä tuomitaan yhteinen sakkorangaistus. Jos kyseessä on sekä sakkorikos että vankeusrikos ja tuomioistuin katsoo, että on tuomittava vankeutta, sakkorikos sisällytetään vankeustuomioon ja tuomitaan yhteinen vankeusrangaistus. Jos taas on tehty kolme rikosta, joista kahdessa on seuraamuksena vankeutta, voidaan näistä tuomita yhteinen vankeusrangaistus ja kolmannesta rikoksesta sakkorangaistus erikseen. Tämä tilanne voi olla myös päinvastainen eli kahdesta sakkorikoksesta yhteinen sakkorangaistus ja kolmannesta vankeusrangaistus erikseen. (Frände 2007, 374-375)

6.7 Yhdyskuntapalvelu

Yhdyskuntapalvelua voidaan tuomita enintään kahdeksan kuukauden ehdottoman vankeusrangaistuksen sijaan. Tuomioistuimen on siis ensin tuomittava ehdoton vankeusrangaistus, joka sitten muutetaan yhdyskuntapalveluksi. Yhdyskuntapalvelua voidaan määrätä silloin, kun tuomitaan rangaistus yhdestä rikoksesta, mutta se on mahdollista myös yhteistä rangaistusta määrättäessä tai ehdollisen vankeuden täytäntöönpanon yhteydessä. Rikosentekijän täytyy antaa suostumuksensa yhdyskuntapalveluun, ja lisäksi vaaditaan, että hänen voidaan olettaa suoriutuvan siitä. Jos tekijällä on aikaisempia yhdyskuntapalveluita tai ehdottomia vankeusrangaistuksia, tai jos on muita painavia syitä olla määräämättä yhdyskuntapalvelu-

lua, ei sitä voida tuomita. Yhdyskuntapalvelu on säännöllistä, palkatonta ja valvonnan alaisena tehtävää työtä, jota tehdään 20–200 tuntia. Vankeus muunnetaan yhdyskuntapalveluksi siten, että 1 päivä vankeutta vastaa noin yhtä tuntia yhdyskuntapalvelua. (Frände 2007, 388-390)

7 POHJANMAAN KÄRÄJÄOIKEUDESSA KÄSITELLYT HUUMAUSAINEN KÄYTTÖRIKOKSET

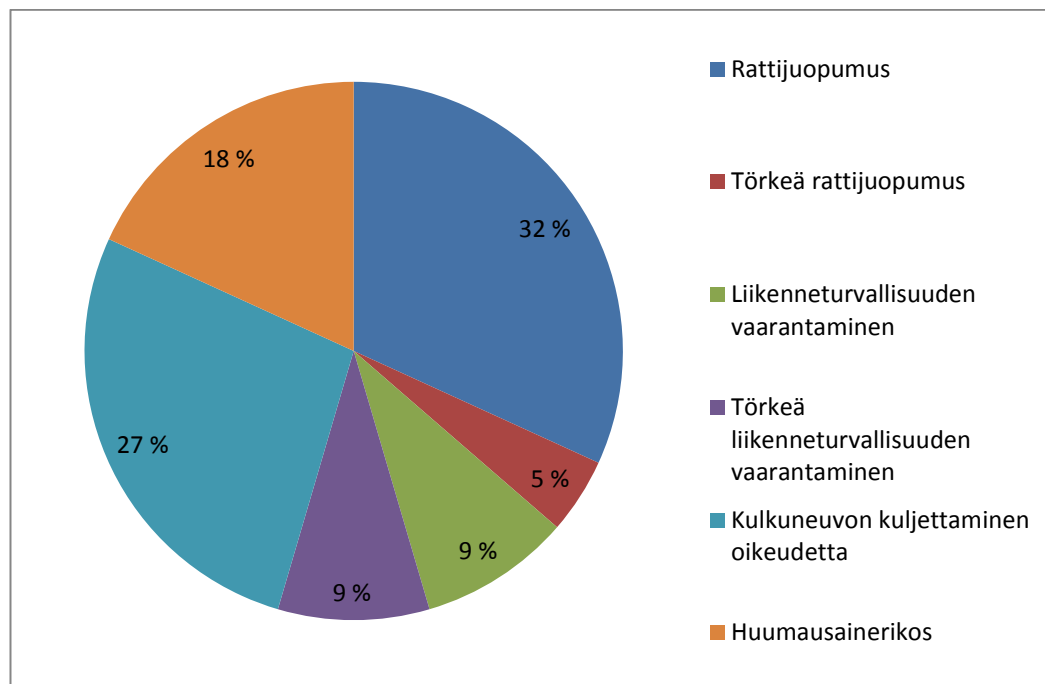
Tutkin Pohjanmaan käräjäoikeudessa vuonna 2010 vireille tulleita huumausainen käyttörikoksia, joita oli 25 kappaletta. Osa käyttörikoksista oli samassa tuomioasiakirjassa, koska sama henkilö oli tehnyt useamman käyttörikoksen, joista oli annettu yhteinen rangaistus. Otin tuomioasiakirjoista selville rikoksen tekemuodon, kyseessä olleen huumausainen sekä käyttörikokseen liittyvät oheisrikokset. Lisäksi tarkistin tuomiolauselmaasta käräjäoikeuden antaman tuomion. Työni lopusta löytyy liitetaulukko (liite 1), josta näkee tarkemmat tiedot jokaisesta rikoksesta.

Ehdottomasti yleisin tekemuoto oli käyttö, joka oli kyseessä 23 tapauksessa. Hallussapitoja oli kuusi ja hankkimisen yrityksiä vain yksi. Yhdessä tapauksessa sama henkilö oli syyllistynyt sekä hankkimisen yrittämiseen että hallussapitoon. Neljässä tapauksessa kyseessä oli sekä käyttö että hallussapito. (SAKARI-tietojärjestelmä 2012)

Huumausaineista yleisimpiä olivat amfetamiini sekä kannabistuotteet eli hasis tai marihuana. Sekä amfetamiinia että kannabistuotteita esiintyi 14 tapauksessa. Huumelääkkeitä eli esimerkiksi bentsodiatsepiineja ja Subutexiä esiintyi 12 tapauksessa. Vain yhdessä rikoksessa oli kysymyksessä metamfetamiini. Saman rikoksen yhteydessä oli siis yleensä löytynyt useampaa kuin yhtä huumausainetta. (SAKARI-tietojärjestelmä 2012)

Oheisrikoksista yleisin oli ehdottomasti rattijuopumus (kuvio 7). Se oli oheisrikoksena 16 käyttörikoksessa, joista kahdessa törkeänä rattijuopumuksena. Rattijuopumuksen jälkeen eniten, eli 12 tapauksessa, esiintyi kulkuneuvon kuljettamista oikeudetta. Myös liikenneturvallisuuden vaarantaminen oli melko yleinen oheisrikos. Liikenneturvallisuuden vaarantaminen oli oheisrikoksena neljässä tapauksessa ja sen törkeä tekemuoto neljässä tapauksessa. Käyttörikosten tekijöistä kahdeksan oli syyllistynyt myös huumausainerikokseen. Useassa tapauksessa huumausainerikoksen tekotapana oli viljely, eli henkilö oli viljellyt kannabista ja

polttanut sitä itse, ja oli näin syyllistynyt sekä käyttörikokseen että huumausainerikokseen. Lisäksi esiintyi useita muita rikoksia, joista tekijöille tuomittiin rangaistus huumausaineen käyttörikoksen yhteydessä eli yhteinen rangaistus. Muita rikoksia olivat esimerkiksi väärennökset, varkaudet, maksuvälinepetokset, näpistyksiset, pahoinpitelyt, ajoneuvorikkomukset sekä liikenneriikkomukset. (SAKARI-tietojärjestelmä 2012)

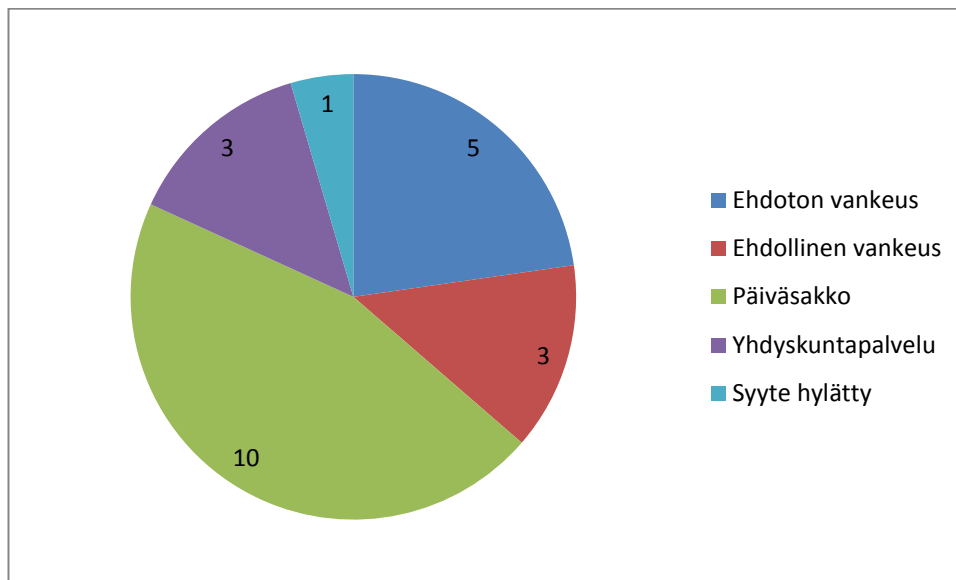
Kuvio 7. Yleisimmät oheisrikokset huumausaineen käyttörikoksissa.

Rangaistuksista yleisin oli päiväsakko, jota tuomittiin 10 tapauksessa (kuvio 8). Kahdessa näistä päiväsakkoa tuomittiin oheissakkona ehdollisen vankeuden lisäksi. Tuomittujen päiväsakkojen lukumäärä oli 20–60. Päiväsakkoja tuomittiin useimmiten tapauksissa, joissa oheisrikoksina oli vain 1–2 rikosta, suurimmaksi osaksi huumausainerikoksia. (SAKARI-tietojärjestelmä 2012)

Ehdotonta vankeutta tuomittiin viidessä tapauksessa, ja näistä kaikki olivat sellaisia, että tekijä oli tehnyt hyvin useita rikoksia, joista tuomittiin yhteinen vankeusrangaistus. Lyhin ehdoton vankeus oli 10 kuukautta ja pisin 2 vuotta ja 6 kuukautta. Yhden ehdottoman vankeuden pituus ei selvinnyt. Yhdessä tapauksessa taas oli tuomittu 60 päivää vankeutta, mutta ei selvinnyt oliko kyseessä ehdollinen vai eh-

doton vankeus. Osa tuomituista ehdottomista vankeusrangaistuksista oli jäännös-rangaistuksen täytäntöönpanoja, eli tekijä on päässyt ehdottomasta vankeudesta ehdonalaiseen vapauteen ja syyllistynyt tuona aikana uusiin rikoksiin, joiden vuoksi jäljellä oleva rangaistus on pantu täytäntöön. (SAKARI-tietojärjestelmä 2012)

Ehdollinen vankeus oli rangaistuksena kolmessa tapauksessa, ja niiden pituudet olivat 40 päivää, 50 päivää sekä 4 kuukautta. Lisäksi kahden ehdollisen vankeusrangaistuksen lisäksi tuomittiin oheissakkoja. Yhdyskuntapalvelua tuomittiin vankeuden sijasta kolmessa tapauksessa, ja yhdessä tapauksista syyte hylättiin. (SAKARI-tietojärjestelmä 2012)

Kuvio 8. Pohjanmaan käräjäoikeudessa vuoden 2010 huumausaineen käyttörikoksista annetut tuomiot (kpl).

8 UUDET HUUMEILMIÖT

8.1 Designhuumeet eli muuntohuumeet

Designhuumeilla tarkoitetaan aineita, joiden käyttötavat ja vaikutukset ovat samanlaisia kuin huumausaineilla. Ne ovat synteettisesti valmistettuja aineita, joiden kemiallinen rakenne on hieman huumausaineiden rakenteesta poikkeava. Tämän vuoksi niitä ei voida lukea huumausaineiksi. Designhuumeiden vaikutukset ovat amfetamiinin, ekstaasin tai kokaiinin kaltaisia, ja jotkut niistä voivat aiheuttaa hällusinaatioita. (Tullirikostorjunnan vuosikirja 2010, 20) Designhuumeita markkinoidaan ”laillisina huumeina”, koska niitä ei säännellä huumausainelainsäädännössä. Sen sijaan lääke- tai elintarviketurvallisuuslaki voi tulla sovellettavaksi. (Huumeongelma Euroopassa 2011, 100)

8.2 Designhuumeet Suomessa ja muualla Euroopassa

Nopeasti muuttuva huumeongelma koskee koko Eurooppaa. Uusia huumausaineita ja suuntauksia kehittyi koko ajan, ja huumevalvontaa kierretään tuomalla markkinoille nopeasti uusia aineita niiden tilalle, joiden saatavuutta rajoitetaan. Euroopan unioni onkin kehittänyt järjestelmän, millä voidaan nopeasti reagoida uusien aineiden ilmaantumiseen. (Huumeongelma Euroopassa 2011, 97) Tämä varhaisen varoittamisen järjestelmä tarkoittaa sitä, että jäsenvaltioiden havaittua uuden psykoaktiivisen aineen, ne ilmoittavat siitä Euroopan unionin viranomaisille sekä toisille jäsenvaltioille. Varoitusjärjestelmästä valtiot saavat tietoa uusista aineista sekä esimerkiksi niiden terveysvaikutuksista. Raportoiduista aineista laaditaan yhteisraportti, jonka perusteella uudesta aineesta tehdään riskinarviointi. Tämän riskinarvioinnin perusteella komissio voi tehdä neuvostolle aloitteen siitä, määritelläänkö aine valvottavaksi huumausaineeksi. Jos aine otetaan huumausainevalvontaan, täytyy jäsenvaltioiden toteuttaa tämä muutos omassa lainsäädännössään. (HE 303/2010)

Tällä hetkellä seurataan yli 150 uutta psykoaktiivista ainetta, joista on vuosina 1997–2010 ilmoitettu varhaisen varoituksen järjestelmän kautta. Aineita tulee kuitenkin markkinoille nopeaan tahtiin. Vuosina 2009–2010 uusia aineita on ilmoitet-

tu ennätysmäärä. Vuonna 2009 ilmoitettiin 24 uudesta aineesta ja vuonna 2010 41 aineesta. (Huumeongelma Euroopassa 2011, 97)

Myös Suomessa designhuumeet ja niiden internet-tilaaminen ovat yleistyneet viime vuosina. Vuonna 2010 Tullilaboratorio löysi näitä aineita 459 näytteestä. Vuonna 2009 niitä löytyi 296 näytteestä ja vuonna 2008 vain 144 näytettä sisälsi designhuumeita. Myös kilomääräisesti tarkasteltuna internetistä tilattujen muuntohuumeiden määrä on noussut. Vuonna 2009 määrä oli noin puoli kiloa ja seuraavana vuonna jo yli kuusi kiloa. Vuonna 2010 Tullilaboratoriossa todettiin 52 erilaista huumaantumistarkoitukseen käytettävää ainetta. (Tullirikostorjunnan vuosikirja 2010, 20)

Yleisimpiä tullin takavarikoimia designhuumeita vuonna 2010 olivat MDPV, amfetamiinijohdannainen 4-MEC sekä ekstaasia vaikutuksiltaan muistuttava metyloni (taulukko 1). Muita tullin havaitsemia aineita olivat mm. 2-DPMP eli ”daisy”, ekstaasia ja kokaiinia muistuttava mefedroni, Bromo-Dragonfly sekä mCPP. MDPV:tä tuli takavarikoi yli kuusi kiloa, 4-MEC:iä 2100 tablettia sekä metylonia 1700 tablettia ja 1590 grammaa jauhetta. Muita aineita takavarikoitiin vain muutamia kymmeniä tai satoja grammoja. Lisäksi poliisi oli takavarikoinut samalta henkilöltä noin 60 kiloa mCPP-jauhetta ja yli 10 000 Bromo-Dragonfly-tablettia, mikä ei näy tullin tilastoissa. (Tacke, den Hollander, Simojoki, Korpi, Pihlainen, & Alho 2011, 2030-2031)

Taulukko 1. Tullin takavarikoimia designhuumeita vuonna 2010.

MDPV	6219 g
Metyloni	2100 tablettia
4-MEC	1590 g + 1700 tablettia
Bufedroni	613 g
Mefedroni	387 g
*mCPP	13 g + 10 tablettia
BZP	28 g + 14 tablettia
2-DPMP ("Daisy")	606 g
*Bromo-Dragonfly	< 1 g
* Lisäksi poliisi takavarikoinut samalta henkilöltä	
n. 60 kg mCPP:tä ja 10 000 Bromo-Dragonfly-tablettia	

Designhuumeiden ilmaantumisen jälkeen myös lääkerikosten ja salakuljetusrikosten määrä on noussut melko paljon. Vuonna 2006 poliisin tietoon tulleita salakuljetuksia oli vain neljä kappaletta ja kahtena seuraavana vuonna kuusi kappaletta. Vuonna 2009 salakuljetusten määrä oli jo 123. Vuosina 2010–2011 niiden määrä oli noussut jo yli 180 rikokseen vuodessa. (Tilastokeskus 2012)

8.3 Huumausaineet Internetissä

Internetissä voi törmätä huumeisiin ja huumeiden käyttäjiin chat-palveluissa, keskustelupalstoilla ja nykyään myös ”laillisia huumeita” myyvissä verkkokaupoissa. Niissä myydään vaihtoehtoja esimerkiksi LSD:n, ekstaasin ja kannabiksen tapaisille huumeille, joita on lailla säännelty. Verkkokaupat ovat usein erikoistuneet myymään tiettytyyppisiä huumeita tai huumeisiin liittyviä tuotteita. Osa kaupoista myy pääasiassa erilaisia oheistarvikkeita, kun taas osassa myydään hallusinoogeenisiä sieniä tai ”bilepillereitä”. (Huumeongelma Euroopassa 2008, 92-93)

Vuonna 2008 tehdyssä tutkimuksessa löytyi yhteensä 68 verkkokauppaa, jotka sijaitsivat EU:ssa ja myivät erilaisia ”laillisia huumeita”. Niissä mainostettiin yli kahtasataa huumeisiin verrattavissa olevaa ainetta, joista yleisimpiä olivat mm. hallusinoogeeniset sienet, opiaattien vaihtoehtona myytävä kratom sekä ekstaasin vaihtoehtoina markkinoitavat ”bilepillerit”, jotka pääainesosana on usein Suomessa jo huumausaineeksi luokiteltu bentsyylipiperatsiini. Verkkokaupoissa myytävien aineiden hinta oli 1–11 euroa annokselta. (Huumeongelma Euroopassa 2008, 92-93) Lisäksi verkkokaupoissa on myynnissä ns. spice-tuotteita eli ”laillisen kannabiksenä” myytäviä kasvirouheseoksia, joiden on väitetty olevan pelkästään kasvipäisiä aineita sisältäviä yrteituotteita. Tämän vuoksi niitä ei aluksi kielletty, mutta myöhemmin niistä löydettiin synteettistä kannabista muistuttavia aineita, esimerkiksi JWH-018:aa sekä JWH-073:a. Spice-tuotteet toimivatkin hyvänä esimerkkinä designhuumemarkkinoiden toiminnasta. Sen jälkeen kun JWH-018 oli havaittu ja kielletty, löytyi uusia, vielä laillista JWH-073:a sisältäviä kasvirouheita. (Tacke ym. 2011, 2027)

Keskustelupalstat ovat ongelmallisia erityisesti nuoria ajatellen, koska he hallitsevat internetin käytön hyvin, ja internetistä löytyy hyvinkin paljon alakulttuuritoi-

mintaa. Keskustelupalstoilla huumeiden käyttäjille tarjoutuu mahdollisuus vaihtaa tietoja ja kokemuksia eri aineista, niiden käytöstä ja kokemuksista. Internet tarjoaa mahdollisuuden myös rikolliselle toiminnalle niin, että henkilöllisyys pysyy suojassa. (Komiteanmietintö 2000:3, 18)

8.4 Muutoksia huumausainelakiin

Muuntohuumeiden yleistymisen jälkeen Suomen kansainväliseen yhteistyöhön perustuva huumausainelainsäädäntö nähtiin ongelmallisena, koska kansainväliseen päätöksentekoon kuluvan pitkän ajan vuoksi aiheutui sekä terveydellisiä ongelmia että ongelmia valvonnassa. Uusia huumaavia aineita kehitettiin niin nopeasti, ettei niitä ehditty ajoissa kieltää. Oli myös ongelmallista, että huumausaineen ollessa kansainvälisesti kielletty, sen myynnistä voitiin rangaista huumausainerikoksena, kun taas vaikutuksiltaan huumeita muistuttavia aineita sai myydä vapaasti, ellei käytössä ollut muuta kansallista kiello- tai rajoitusmenettelyä. Esimerkiksi Suomessa useiden aineiden myyntiä on Fimean päätöksellä rajoitettu, eli niiden myynti täyttää lääkerikoksen tunnusmerkistön ja maahantuontia tutkitaan lääkerikoksena tai salakuljetuksena. (HE 303/2010; HE 93/2010)

Lääkerikoksista tuomittavat rangaistukset ovat kuitenkin huomattavasti pienempiä kuin huumausainerikosten rangaistukset. Lääkerikoksesta voidaan tuomita sakkoa tai enintään yksi vuosi vankeutta (HE 303/2010; HE 93/2010) ja salakuljetuksesta sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta (L 19.12.1889/39, 46:4), kun taas törkeästä huumausainerikoksesta rangaistuksena on 1–10 vuotta vankeutta. Lisäksi lääkelaissa säänneltyjen aineiden käyttö ei ole lain mukaan rangaistavaa. Huumausaineen käyttöririkoksesta sen sijaan voidaan tuomita sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta. (HE 303/2010; HE 93/2010)

Esimerkiksi vuonna 2011 55 kiloa mCPP-nimistä designhuumetta Suomeen salakuljettanut henkilö sai vain lääkerikostuomion. Lisäksi hänellä oli hallussaan 300 grammaa amfetamiinia, mistä hänet tuomittiin törkeästä huumausainerikoksesta. Henkilölle tuomittiin yhteensä kaksi vuotta vankeutta, mutta tuomioistuimien ei eriteltyt lääkerikoksen osuutta tuomiosta. Hänen hallustaan löytyneiden aineiden arvo olisi kadulla ollut noin 3,5 miljoonaa euroa. (Helsingin sanomat 2011)

Maaliskuussa 2010 tullilla oli takavarikoitunut kaksi kiloa MDPV-ainetta Kiinasta saapuneesta postipaketista, ja esitutkinnassa oli paljastunut viisi aikaisemmin tapahtunutta salakuljetustapausta. Epäiltyjä oli yhteensä neljä, ja yksi päätekijöistä oli kumppaninsa kanssa salakuljettanut MDPV:tä Suomeen vuodesta 2009 lähtien yhteensä 50–100 kiloa ja ansainnut rikoksillaan satoja tuhansia euroja. MDPV ei ollut vielä tuolloin luokiteltu huumausaineeksi, joten yksi tekijöistä tuomittiin salakuljetuksesta vuoden ja kuuden kuukauden ehdottomaan vankeusrangaistukseen. Muille tekijöille tuomittiin 10 kuukautta ja 60 päivää ehdollista vankeutta ja yksi sai rangaistukseksi vain sakkoa. (Tullirikostorjunnan vuosikirja 2010, 15)

Tammikuussa 2010 tullilla oli löytänyt Tallinnasta saapuneen henkilön matkalaukusta kaksi kiloa amfetamiinia, ja esitutkinnassa paljastui myös kaksi aikaisempaa salakuljetusta. Huumetta oli salakuljetettu Suomeen yhteensä noin kuusi kiloa. Tekijä tuomittiin törkeästä huumausainerikoksesta neljän vuoden ehdottomaan vankeuteen. (Tullirikostorjunnan vuosikirja 2010, 15)

Edellä mainituissa tapauksissa näkyvät hyvin rangaistusasteikkoerot sen mukaan, onko kyseessä huumausaineeksi luokiteltu vai luokittelematon aine. Kahdessa ensimmäisessä tapauksessa kyseessä oli kymmeniä kiloja ainetta, ja rangaistus oli silti paljon pienempi kuin viimeisessä tapauksessa, jossa salakuljetettu määrä oli vain noin kuusi kiloa huumausainetta.

Erot rangaistusasteikoissa aiheuttivat myös poliisin ja tullin käytettävissä olevien pakkokeinojen ja valvontamahdollisuuksien poikkeamisen toisistaan hyvin samankaltaisten aineidenkin välillä (HE 303/2010; HE 93/2010). Pakkokeinolin mukaan telekuuntelua voidaan kohdistaa törkeästä huumausainerikoksesta epäiltyyn. Esimerkiksi televalvontaa ja teknistä kuuntelua voidaan kohdistaa huumausainerikoksesta epäiltyyn sekä epäiltyyn sellaisesta rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta. Törkeästä huumausainerikoksesta tuomittava ankarin rangaistus on kymmenen vuotta vankeutta, joten se täyttää televalvonnan edellytykset. Telekuuntelulla tarkoitetaan esimerkiksi teleliittymään tai sähköpostiin tulevien tai niistä lähtevien viestien kuuntelua tai tallentamista salaa. Televalvonnalla taas tarkoitetaan esimerkiksi salassapidettävien

tunnistamistietojen hankkimista televiesteistä sekä matkaviestimen sijainnin selvittämistä. Tekninen kuuntelu on esimerkiksi keskustelujen kuuntelua ja tallentamista salaa siten, että kuuntelija ei itse osallistu keskusteluun. (L 30.4.1987/450, 5a:1-3) Jos aine on säännelty lääkelaisissa, sen maahantuontia tutkitaan salakuljetuksena tai lääkerikoksena. Kumpikaan näistä rikoksista ei täytä edellämainittujen pakkokeinojen käyttämisen edellytyksiä. (HE 303/2010; HE 93/2010)

Nämä erot rangaistuksissa sekä pakkokeino- ja valvontamahdollisuuksissa tekivät uusien huumaavien aineiden valmistuksesta, maahantuonnista ja myynnistä huomattavasti kannattavampaa kuin huumausainerikollisuudesta. Periaatteellisena ongelmana nähtiin myös huumaavien aineiden sääntely lääkelaila. Lääkelakia ei ole tarkoitettu huumaavien aineiden valvontaan, vaan sen tarkoituksena on lääkkeiden turvallisen ja tarkoituksenmukaisen käytön edistäminen ja ylläpito, eikä uusia huumaavia aineita yleensä ole tarkoitettu lääkinnälliseen tarkoitukseen. (HE 303/2010; HE 93/2010)

8.4.1 MDPV huumausaineeksi

Vaikutuksiltaan amfetamiinia muistuttavaa metyleenidioksi-pyrovaleronia eli MDPV:tä havaittiin Suomessa ensimmäisen kerran vuonna 2008, ja Suomi oli ensimmäinen aineesta varhaisten vaiheen varoitusjärjestelmään raportoinut maa. Lääkeaineeksi MDPV luokiteltiin Suomessa vuonna 2009. Se on voimakasta psyykkistä riippuvuutta aiheuttava aine, ja saa aikaan myös toleranssin muodostumisen. Riippuvuuden voimakkuutta voidaan verrata amfetamiinin aiheuttamaan riippuvuuteen. (HE 93/2010)

Vuonna 2009 MDPV:tä takavarikoitiin noin neljä kiloa, ja vuoteen 2010 mennessä takavarikkomäärä oli jo noin seitsemän kiloa. Yhden kilogramman maahantuotu määrä saattaa riittää jopa 200 000 annokseen. Takavarikot ja terveydenhuollon raportit näyttivät MDPV:n käytön lisääntyneet huomattavasti vuoden 2010 aikana. Hallituksen esityksen mukaan aineen lisääntynyt käyttö, maahantuonti ja myynti sekä riski siitä, että ne lisääntyisivät edelleen, edellyttivät nopeaa reagointia. (HE 93/2010)

MDPV:n luokittelu huumeeksi mahdollistaisi sen myynnistä tai maahantuonnista epäiltyihin kohdistuvat tehokkaammat pakkokeinot sekä ankarammat rangaistukset. Aineen käyttöä voitaisiin tutkia huumausaineen käyttörikoksena, jolloin käyttörikkoksen yhteydessä sovellettavat pakkokeinolain säännökset kotietsinnästä, henkilönkatsauksesta ja henkilöntarkastuksesta voisivat tulla kyseeseen. Lakimuutoksella pyrittiin vaikuttamaan nopeasti muuttuviin huumausainemarkkinoihin sekä estämään tai edes hidastamaan aineen leviämistä Suomessa. (HE 93/2010) Tämä huumausainelain muutos tuli voimaan ja MDPV määriteltiin huumausaineeksi 28.6.2010 (L 30.5.2008/373).

8.4.2 Uusien aineiden määrittely huumausaineiksi kansallisella tasolla

Hallituksen esityksessä huumausainelakia ehdotettiin muutettavaksi siten, että uusia terveydelle haitallisia aineita voitaisiin määritellä kansallisesti huumausaineiksi, vaikka niitä ei olisi kansainvälisesti kielletty. Suomen huumausainelaisissa ei siis ollut aikaisemmin säännöstä, joka mahdollistaisi uuden aineen määrittelyn huumausaineeksi ennen kansainvälistä päätöstä. Useassa muussa EU:n jäsenvaltiossa oli jo päätetty määritellä uusia aineita huumausaineiksi tai muuten rajoittaa niiden leviämistä kansallisin päätöksin. Esimerkiksi Ruotsissa, Tanskassa ja Virossa oli jo otettu useita aineita huumausainevalvontaan kansallisin päätöksin. Kansallisten päätösten tärkeyttä perusteltiin kansainvälisen yhteistyön hitaudella. Päätöksenteko voi kestää monta vuotta, koska menettelyä aineen määrittelyksi huumausaineeksi ei yleensä aloiteta ensimmäisen ilmoituksen jälkeen vaan vasta aineen yleistyttyä ja osoittauduttua vaaralliseksi. Varoitusjärjestelmään oli vuodesta 1995 lähtien ilmoitettu 111 ainetta, joista Suomessa on esiintynyt 61. Näistä aineista vain seitsemän oli luokiteltu huumausaineiksi. (HE 303/2010)

Suomessa huumausaineet on siis määritelty valtioneuvoston asetuksella huumausaineina pidettävistä aineista, valmisteista ja kasveista, ja määrittely on tapahtunut vasta kansainvälisen päätöksen jälkeen. Hallituksen esityksessä katsottiin, että menettelyn hitauden sekä edellä mainittujen pakkokeinoihin ja rangaistuksiin liittyvien ongelmien vuoksi Suomessa tulisi ottaa käyttöön sama päätöksentekomenettely, johon useat muut EU:n jäsenvaltiot olivat siirtyneet, eli aineiden määritte-

ly huumausaineiksi kansallisella tasolla. Ehdotuksen mukaan huumausaineeksi voitaisiin määrittellä vain sellainen aine, josta on ilmoitettu varoitusjärjestelmään. Ilmoitus voisi olla Suomen tai minkä tahansa muun maan tekemä. Lisäksi aineen tulisi olla niin vaarallinen terveydelle, että olisi tarvetta ryhtyä kansalliseen päätöksentekoon. Arvioitaessa aineen vaarallisuutta tulisi huomioida esimerkiksi välitön terveysriski, todennäköisyys riippuvuuteen, vieroitusoireet sekä aineen mahdollisesti aiheuttama aggressiivisuus, väkivaltaisuus, sekakäytön mahdollisuus ja se, voiko ainetta mahdollisesti käyttää tyrmäystippoina. (HE 303/2010)

Sellaisiin aineisiin, joita ei todennäköisesti kiellettäisi EU:ssa lainkaan, ei kuitenkaan tulisi käyttää kansallista päätöksentekoa. Tästä pääsäännöstä voitaisiin kuitenkin poiketa, jos kyseessä olisi esimerkiksi muotihuume, jota esiintyy vain joissakin valtioissa esimerkiksi sen vuoksi, että sitä on helppo saada internetistä. Tällainen aine voi aiheuttaa ongelmia etenkin nuorten kohdalla, ja siksi siihen voitaisiin kohdistaa kansallista päätöksentekoa, vaikka se ei aiheuttaisikaan vaaraa terveydelle tai olisi levinnyt Euroopassa. Joskus aine voi olla niin vaarallinen, ettei voida odottaa sen ilmaantumista Suomeen, vaan se voidaan kansallisesti kieltää jo silloin, kun sitä havaitaan muualla Euroopassa. Tällainen aine voi olla esimerkiksi erittäin vaaralliseen huumausaineeseen verrattavissa oleva aine. (HE 303/2010) Uusi huumausainelaki tuli voimaan 1.6.2011, ja siihen lisättiin esimerkiksi seuraavanlainen uusi kohta huumausaineen määrittelylle:

”Sellaisia huumaantumistarkoituksessa käytettäviä aineita, jotka ovat terveydelle vaarallisia ja joista on tehty ilmoitus valvontaan ottamista varten c alakohdassa mainitun neuvoston päätöksen mukaisesti tai jotka ovat farmakologisilta ominaisuuksiltaan huumausaineeksi rinnastettavissa olevia lääkeaineita.” (L 30.5.2008/373, 1:3.)

Tämän lakimuutoksen jälkeen huumausaineiksi on luokiteltu kansallisesti jo seitsemän ainetta. 12. maaliskuuta 2012 huumausaineeksi määriteltiin esimerkiksi syntetttinen kannabis JWH eli ”jehova”, ekstaasia muistuttavat metyloni ja mCPP, LSD:tä vaikutuksiltaan muistuttava Bromo-Dragonfly sekä stimulantti 2-DPMP eli ”daisy”. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012)

8.5 Muita designhuumeiden aiheuttamia ongelmia

Edellä mainittujen rangaistusten erojen ja pakkokeinojen puuttumisen lisäksi muuntohuumeet ovat tuoneen mukanaan myös muita ongelmia. Ne eivät esimerkiksi useinkaan näy huumeseuloissa päivystystilanteissa, ja olisikin tarpeellista kehittää uusia päihdeseuloja sitä mukaa, kun uusia aineita ilmaantuu. Uusien seulojen kehittämisessä on kuitenkin ongelmana se, että puhtaan aineen saaminen voi olla hankalaa, ja esimerkiksi Spice-tuotteita eli synteettistä kannabista on erityisen vaikeaa analysoida. Yliannostustapauksissa haastavaa on se, että designhuumeiden aiheuttamia oireita tunnetaan huonosti, eikä tietoja käytetystä aineesta välttämättä saada potilaan huonon voinnin vuoksi. Vaikka vaikeimmat ja akuutit fyysiset oireet poistuvat yleensä suhteellisen nopeasti, aineiden aiheuttamat psyykkiset oireet saattavat kestää jopa useita viikkoja. (Tacke ym. 2011, 2034-2035)

9 LOPPUPÄÄTELMÄT

Työni teoriaosuuden tarkoituksena oli selvittää, mitä huumausaineen käyttöririkoksella tarkoitetaan, millaisia ominaisuuksia eri huumausaineilla on sekä millaisia huumeiden käyttäjiä on olemassa. Lisäksi kerroin rangaistusseuraamuksista sekä lakimuutoksista, joita Suomeen ilmaantuneet designhuumeet ovat saaneet aikaan.

Empirian toteutin haastattelemalla poliisia sekä tutkimalla Pohjanmaan käräjäoikeuden tuomioasiakirjoja, jonka tarkoituksena oli siis selvittää vuonna 2010 viereille tulleiden huumausaineen käyttöririkosten tekemuodot, oheisrikokset, käyttöririkoksessa esiintyneet huumausaineet sekä rikoksista tuomitut rangaistukset. Haastattelullani pyrin selvittämään, miten paljon huumausaineen käyttörikoksia tulee poliisin tietoon ja mitkä ovat yleisimmät aineet, joihin poliisi työssään törmää. Tutkin myös tilastoja tarkoitukseni ottaa selville esimerkiksi käyttörikkolisuuden kehittymistä viime vuosina sekä yleisimpiä viranomaisten takavarikoimia aineita.

Käyttörikosten määrä näytti kasvaneen huomattavasti vuodesta 2001 lähtien, sillä viime vuonna poliisin tietoon oli tullut yli 10 000 rikosta enemmän kuin vuonna 2001. Rikosten lisääntyminen johtuu varmasti osaltaan myös käyttörikosuudistuksen toteuttamisesta. Ennen uudistusta käyttöririkokset siis sisältyivät huumausainerikoksiin, eikä niillä ollut omaa rikosnimikettä. Kun lakiin otettiin ”huumausaineen käyttörikos”-nimike, nämä rikokset alkoivat vuosi vuodelta lisääntyä. Rikostekijöinä nuoret aikuiset olivat selvästi yleisin ikäryhmä, mutta myös hyvin nuoria, jopa alle 14-vuotiaita henkilöitä oli syyllistynyt huumausaineen käyttöririkoksiin.

Huolestuttavaa oli tämän rikosten lisääntymisen ja nuorten rikostekijöiden lisäksi designhuumeiden yleistymisen sekä se, miten helposti niitä saa tilattua internetistä. Näitä aineita on myös kaupattu ja markkinoitu ”laillisina huumeina”, mikä voi mahdollisesti aiheuttaa sen, että niiden tilaaminen ja käyttäminen koetaan helpoksi. Huumausainelain muutokset ja uusien aineiden luokittelu huumausaineiksi voivat kuitenkin ehkä helpottaa tätä ongelmaa. Uskon, että näiden aineiden käytön tekeminen rangaistavaksi sekä esimerkiksi myymisestä seuraavat

kovemmat rangaistukset voivat nostaa kynnystä käyttää, hankkia tai levittää kyseisiä aineita. Lakimuutokset mahdollistivat myös viranomaisten pakkokeinojen käytön silloin, kun kyseessä on huumausaineeksi luokiteltu muuntohuume. Designhuumeiden yleistymisestä kertoi se, että vuonna 2010 tullin tutkimien, designhuumeita sisältävien näytteiden määrä oli yli 300 näytettä enemmän kuin vuonna 2008. Myös painossa mitattuna niiden määrä oli lisääntynyt lähes kuudella kilolla vuodesta 2009 vuoteen 2010.

Näin huolestuttavana asiana myös huumausaineisiin liittyvät oheisrikokset eli rattijuopumusten ja liikenneturvallisuuden vaarantamisen yleisyyden, koska tällaisten rikosten tekeminen aiheuttaa vaaraa rikollisen itsensä lisäksi myös ulkopuolisille. Nämä olivat yleisimpiä rikoksia sekä käräjäoikeuden tuomioasiakirjojen että poliisin mukaan. Näiden lisäksi huumausainerikokset olivat melko yleisiä.

Huumausaineen käyttörikosuudistuksen yhteydessä käyttöön otettu rangaistusmääräysmenettelyssä sakottaminen oli tilastojen mukaan yleinen seuraamus käyttörikoksissa, ja sen käyttö oli lisääntynyt vuosi vuodelta. Tämän näin kuitenkin hyvänä asiana, koska se on nopea keino puuttua huumeiden käyttämiseen, kuten hallituksen esityksessäkin sen käyttöön ottamista oli perusteltu. Myös syyttämättä jättäminen oli yleistynyt, mutta se ei ollut yhtä yleistä kuin rangaistusmääräysmenettely. En kuitenkaan saanut selville, kuinka suuressa osassa syyttämättäjättämisspäätöksiä henkilö oli puhuteltu tai ohjattu hoitoon.

Seuraamusten tutkimisessa koin ongelmana sen, että käräjäoikeuden antamissa tuomioissa tekijä oli lähes aina tuomittu samalla muistakin rikoksista. Oli siis vaikeaa selvittää, millaisia rangaistuksia pelkistä käyttörikoksista määrätään. Lisäksi tutkimieni tuomioasiakirjojen määrä oli melko vähäinen (25 kpl) eli suurempi otos ja useamman kuin yhden käräjäoikeuden tuomioiden tutkiminen olisi ehkä antanut paremman ja luotettavamman kuvan koko Suomen käyttörikollisuudesta. Vaikka tutkinkin tilastokeskusten luvuista koko Suomen käräjäoikeuksien vuonna 2010 antamia tuomioita, niistä ei kuitenkaan selviä esimerkiksi tekemuotoa. Ongelmallisena käyttörikosten tutkimisessa näin myös sen, että vain hyvin pieni osa rikoksista tulee viranomaisten tietoon. Suurin osa on piilorikollisuutta, ja pelkät ilmi

tulleet rikokset eivät siten kerro kaikkea koko Suomen käyttökollisuustilanteesta.

LÄHTEET

Frände, D. 2007. Yleinen rikosoikeus. Helsinki. Edita Prima Oy.

Hakkarainen, P. 1992. Suomalainen huumeekysymys. Huumausaineiden yhteiskunnallinen paikka Suomessa toisen maailmansodan jälkeen. Alkoholitutkimussäätiön julkaisuja n:o 42. Helsinki. Hakapaino Oy.

HE 93/2010. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi huumausainelain 3 §:n muuttamisesta. Viitattu 10.5.2012. <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2010/20100093>

HE 213/2000. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain ja pakkokeinolain 5 luvun 11 §:n muuttamisesta. Viitattu 12.4.2012. <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2000/20000213>

HE 303/2010. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi huumausainelain muuttamisesta. Viitattu 9.5.2012. <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2010/20100303>

Helsingin sanomat. 2011. Muuntohuumeita säilyttänyt selvisi lääkerikostuomiolla. Viitattu 10.5.2012. http://omakaupunki.hs.fi/paakaupunkiseutu/uutiset/muuntohuumeita_sailyttany_selvisi_laakerikostuomiolla/

Huumeongelma Euroopassa. Vuosiraportti 2008. Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus. Viitattu 12.5.2012. <http://www.emcdda.europa.eu/publications/annual-report/2008>

Huumeongelma Euroopassa. Vuosiraportti 2011. Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus. Viitattu 3.5.2012. <http://www.emcdda.europa.eu/publications/annual-report/2011>

Kainulainen, H. 2006. Seuraamuskäytäntö huumausaineen käyttörikoksissa. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja. Helsinki. Hakapaino Oy.

Kainulainen, H. 2009. Huumeiden käyttäjien rikosoikeudellinen kontrolli. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja. Helsinki. Hakapaino Oy.

Komiteanmietintö 2000:3. 2000. Nuorten huumeiden käytön ehkäisyoimikunnan mietintö. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 24.5.2012. http://pre20031103.stm.fi/suomi/eho/julkaisut/kommietinto2000_3/km2000_3.pdf

Korkeimman oikeuden päätös. KKO:2010:10. Viitattu 21.4.2012. <http://www.finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/2010/20100010>

Korkeimman oikeuden päätös. KKO:2003:62. Viitattu 30.3.2012. <http://www.finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/2003/20030062>

Korkeimman oikeuden päätös. KKO:2003:94. Viitattu 31.3.2012. <http://www.finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/2003/20030094>

- L 19.12.1889/39. Rikoslaki. Sääöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 24.5.2012. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>
- L 30.4.1987/450. Pakkokeinolaki. Sääöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 9.5.2012. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870450>
- L 30.5.2008/373. Huumausainelaki. Sääöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 10.5.2012. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2008/20080373>
- LaVM 13/2001. Viitattu 12.4.2012. http://www.eduskunta.fi/fak-tatmp/utatmp/akxtmp/lavm_13_2001_p.shtml
- Melander, S. 2010. Rikosoikeus 2010-luvulla. Helsinki. Yliopistopaino.
- Partanen, A. & Mattila, R. 2006. Terveys ja päihteenkäyttö. Teoksessa Päihdehoitotyö, 37-83. Toim. Inkinen, M., Partanen, A. & Sutinen, T. Tampere. TammerPaino Oy
- Partanen, J. 2002. Huumeet maailmalla ja Suomessa. Teoksessa Huumeiden käyttäjä hyvinvointivaltiossa, 13-37. Toim. Kaukonen, O. & Hakkarainen, P. Helsinki. Yliopistopaino.
- Rantala, A. 2012. Poliisi. Pohjanmaan poliisilaitos. Haastattelu 5.3.2012.
- SAKARI-tietojärjestelmä. 2012. Pohjanmaan käräjäoikeus.
- Salasuo, M. & Rantala, K. 2002. Huumeiden viihdekäyttö ajankuvana. Teoksessa Huumeiden käyttäjä hyvinvointivaltiossa, 38-67. Toim. Kaukonen, O. & Hakkarainen, P. Helsinki. Yliopistopaino.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2012. Muuntohuumeita luokitellaan huumausaineiksi ensimmäistä kertaa. Viitattu 11.5.2012. <http://www.stm.fi/tiedotteet/tiedote/-/view/1582639>
- Suomen huumestrategia 1997. Osa 2. Arvioita huumausainetilanteesta. 2003. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 9.3.2012. <http://pre20031103.stm.fi/suomi/eho/julkaisut/huumestr/osa2.htm>
- Tacke, U., den Hollander, B., Simojoki, K., Korpi, E., Pihlainen, K. & Alho, H. 2011. Muunto- eli designhuumeet Suomessa. Viitattu 23.5.2012. <http://www.terveysportti.fi/xmedia/duo/duo99806.pdf>
- Tacke, U. & Sairanen, S. 2005. Huumausaineiden ominaisuuksia. Kannabis (marihuana ja hasis). Viitattu 9.3.2012. <http://www.paihdelinkki.fi/tietoiskut/312-kannabis-marihuana-ja-hasis>
- Tanhua, H., Virtanen, A., Knuuti, U., Leppo, A. & Kotovirta, E. 2011. THL-Raportti 62/2011. Huumetilanne Suomessa 2011. Terveystieteen ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 28.3.2012. <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/7b3a668f-2958-4d9d-bd6f-a57a176cb0ec>

Tapani, J. & Tolvanen, M. 2006. Rikosoikeus. Rangaistuksen määrääminen ja täytäntöönpano. Helsinki. Gummerus Kirjapaino Oy.

Tilastokeskus. 2012. Poliisiin tietoon tullut rikollisuus. Viitattu 24.5.2012.
http://pxweb2.stat.fi/Database/StatFin/oik/polrik/polrik_fi.asp

Tilastokeskus. 2011. Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset. Viitattu 23.5.2012.
http://pxweb2.stat.fi/Database/StatFin/oik/syytr/syytr_fi.asp

Tilastokeskus. 2012. Syyttäjän ratkaisut. Viitattu 18.4.2012. http://pxweb2.stat.fi/Database/StatFin/oik/syytr/syytr_fi.asp

Tullirikostorjunnan vuosikirja. 2010. Viitattu 24.5.2012. http://www.tulli.fi/fi/suomen_tulli/julkaisut_ja_esitteet/vuosikertomukset/Rikostorjunta_vuosik_10.pdf

Vankeinhoitolaitoksen päihdestrategia. 2. osa. Päihdevalvonnan käsikirja. 2001. Rikosseuraamuslaitos. Viitattu 15.3.2012. <http://www.rikosseuraamus.fi/uploads/dd9ydw6b3a69n.pdf>

POHJANMAAN KÄRÄJÄOIKEUDESSA VUONNA 2010 VI- REILLE TULLEET HUUMAUSAINEN KÄYTTÖRIKOKSET

Rikos	Huumausaine	Oheisrikos	Rangaistus
Käyttö	Kannabis, amfetamiini, Subutex	Useita varkauksia, näpistyksiä ja varkauden yrityksiä	Ehdoton vankeus 10 kk
Käyttö	Amfetamiini	Useita, mm. huumausainerikos ja väärennys	Yhdyskuntapalvelu 200 h
Käyttö	Amfetamiini, lääkkeet	Rattijuopumus, törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen + useita muita	Yhteinen vankeus 1 v 3 kk
Hallussapito, hankkimisen yrittäminen	Hasis	-	25 päiväsakkoa
Käyttö	Hasis, marihuana	Huumausainerikos	Yhteinen sakkorangaistus 20 päiväsakkoa
Käyttö	Hasis	Huumausainerikos	Syyte käyttörikoksesta hylätty, huumausainerikoksesta 15 päiväsakkoa
Käyttö (2 kpl)	Amfetamiini, metamfetamiini, lääkkeet	Rattijuopumus (2 kpl), kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta (2 kpl)	Yhteinen ehdollinen vankeus 40 päivää
Käyttö	Marihuana, lääkkeet	Törkeä rattijuopumus, törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen	Ehdollinen vankeus 4 kk + oheissakko 40 päiväsakkoa
Käyttö	Marihuana	Huumausainerikos	60 päiväsakkoa
Käyttö	Hasis	Huumausainerikos	55 päiväsakkoa
Käyttö	Amfetamiini	Rattijuopumus, kulkuneuvon kuljettaminen oi-	Yhteinen vankeusrangaistus 60 päivää

		keudetta + 2 muuta	
Käyttö	Kannabis	Törkeä rattijuopumus, liikenneturvallisuuden vaarantaminen	Yhdyskuntapalvelu
Käyttö (4 kpl), hallussapito (3 kpl)	Lääkkeet, kannabis, amfetamiini	Rattijuopumus (3 kpl), törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen + useita muita	Ehdoton vankeus 1 v 2 kk
Käyttö	Lääkkeet	Rattijuopumus, kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta, huumausainerikos + useita muita	Ehdoton vankeus
Käyttö	Amfetamiini	Rattijuopumus, törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen + 2 muuta	Yhdyskuntapalvelu 52 tuntia
Käyttö	Lääkkeet, kannabis, amfetamiini	Rattijuopumus, kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta	Ehdollinen vankeus 50 päivää, oheissakko 20 päiväsakkoa
Hallussapito, käyttö	Amfetamiini	Rattijuopumus, liikennetrikkomus, törkeä ryöstö + 2 muuta	Ehdoton vankeus 2 v 6 kk
Käyttö	Kannabis, hasis	2 huumausainerikosta	Yhteinen sakkorangaistus 50 päiväsakkoa

Käyttö	Lääkkeet, kannabis, amfetamiini	Rattijuopumus, liikenneturvallisuuden vaarantaminen	Yhteinen sakkorangaistus 60 päiväsakkoa
Hallussapito	Amfetamiini, marihuana	Rattijuopumus	Yhteinen sakkorangaistus 40 päiväsakkoa

Käyttö	Lääkkeet, amfeta- miini	Rattijuopumus, liikennetur- vallisuuden vaarantaminen + 3 muuta	Yhteinen sakkorangais- tus 60 päiväsakkoa.
--------	----------------------------	---	---